

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

Για την απαγόρευση της καλλιέργειας ΓΤΟ και τη συμμόρφωση προς την οδηγία (ΕΕ) 2015/412 «για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/18/ΕΚ όσον αφορά τη δυνατότητα που παρέχεται στα κράτη μέλη να περιορίζουν ή να απαγορεύουν την καλλιέργεια γενετικά τροποποιημένων οργανισμών (ΓΤΟ) στην επικράτειά τους»

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Ι. ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Η οδηγία (ΕΚ) αριθ. 2001/18 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, η οποία έχει ενσωματωθεί στο ελληνικό δίκαιο με την ΚΥΑ 38639/2017/2005 (Β' 1334), και ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1829/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου θέτουν το ολοκληρωμένο νομικό πλαίσιο για την έγκριση γενετικά τροποποιημένων οργανισμών (ΓΤΟ), το οποίο εφαρμόζεται πλήρως στους ΓΤΟ που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν για σκοπούς καλλιέργειας σε ολόκληρη την Ένωση ως σπόροι σποράς ή άλλο φυτικό πολλαπλασιαστικό υλικό.

Στο ανωτέρω νομοθετικό πλαίσιο οι ΓΤΟ για καλλιέργεια υποβάλλονται σε εξατομικευμένη αξιολόγηση κινδύνου προτού εγκριθούν προς διάθεση στην αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με το παράρτημα ΙΙ της οδηγίας (ΕΚ) αριθ. 2001/18, λαμβάνοντας υπόψη τις άμεσες και έμμεσες, τις ταχυφανείς και οψιφανείς επιπτώσεις, καθώς και τις σωρευτικές μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον. Η αξιολόγηση παρέχει επιστημονικές συμβουλές για ενημέρωση των φορέων λήψης αποφάσεων και ακολουθείται από απόφαση σχετικά με τη διαχείριση κινδύνου. Ο στόχος της διαδικασίας έγκρισης είναι ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της ανθρώπινης ζωής και υγείας, της υγείας και της ευζωίας των ζώων, του περιβάλλοντος και των συμφερόντων των καταναλωτών καθώς και η αποτελεσματική λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Η αρχή της προφύλαξης θα πρέπει να λαμβάνεται πάντα υπόψη τόσο στο πλαίσιο της οδηγίας (ΕΚ) αριθ. 2001/18 όσο και κατά τη μετέπειτα εφαρμογή της.

Πέραν της έγκρισης προς διάθεση στην αγορά, οι γενετικά τροποποιημένες ποικιλίες πρέπει να πληρούν και τις απαιτήσεις της νομοθεσίας της Ένωσης σχετικά με την εμπορία σπόρων σποράς και φυτικού πολλαπλασιαστικού υλικού, όπως καθορίζονται ειδικότερα στις οδηγίες του Συμβουλίου 66/401/ΕΟΚ, 66/402/ΕΟΚ, 68/193/ΕΟΚ, 98/56/ΕΚ, 1999/105/ΕΚ, 2002/53/ΕΚ, 2002/54/ΕΚ, 2002/55/ΕΚ, 2002/56/ΕΚ, 2002/57/ΕΚ και 2008/90/ΕΚ. Από αυτές, οι οδηγίες 2002/53/ΕΚ και 2002/55/ΕΚ επιτρέπουν στα κράτη μέλη να απαγορεύουν, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, τη χρήση μιας ποικιλίας στο σύνολο ή σε τμήματα της επικράτειάς τους ή να καθορίζουν τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την καλλιέργεια μιας ποικιλίας.

Η πείρα από την έως τώρα εφαρμογή του ευρωπαϊκού νομοθετικού πλαισίου κατέδειξε ότι η καλλιέργεια ΓΤΟ αντιμετωπίζεται αποτελεσματικότερα σε επίπεδο χώρας. Λόγω της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ζητήματα διάθεσης στην αγορά και εισαγωγών ΓΤΟ ρυθμίζονται νομοθετικά σε επίπεδο Ένωσης. Η καλλιέργεια ωστόσο απαιτεί περισσότερη ευελιξία σε ορισμένες περιπτώσεις, καθόσον αποτελεί ζήτημα με έντονη εθνική, περιφερειακή και τοπική διάσταση επειδή συνδέεται με τη χρήση του εδάφους, τις τοπικές γεωργικές δομές και την προστασία ή διατήρηση βιότοπων, οικοσυστημάτων και τοπίων. Σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), παρέχεται η δυνατότητα στα κράτη μέλη να εγκρίνουν νομικά δεσμευτικές πράξεις για τον περιορισμό ή την απαγόρευση της καλλιέργειας ΓΤΟ στην επικράτειά τους, εφόσον αυτοί οι ΓΤΟ έχουν εγκριθεί νομίμως για διάθεση στην αγορά της Ένωσης. Ωστόσο, η κοινή διαδικασία έγκρισης, ιδίως η διαδικασία αξιολόγησης που διενεργείται πρωτίστως από την Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων («η Αρχή»), δεν θα πρέπει να θιγεί από αυτή την ευελιξία.

Κατά το παρελθόν, για να περιορίσουν ή να απαγορεύσουν την καλλιέργεια ΓΤΟ, ορισμένα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας, προσέφυγαν στις ρήτρες διασφάλισης και στα μέτρα έκτακτης ανάγκης του άρθρου 23 της οδηγίας 2001/18/ΕΚ, του άρθρου 18 της οδηγίας 2002/53/ΕΚ και του άρθρου 34 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1829/2003, βασιζόμενα, ανάλογα με την περίπτωση, σε νέες ή πρόσθετες πληροφορίες που κατέστησαν διαθέσιμες μετά την ημερομηνία της συγκατάθεσης και που επηρεάζουν την αξιολόγηση περιβαλλοντικών κινδύνων, ή στην επαναξιολόγηση υφιστάμενων πληροφοριών. Άλλα κράτη μέλη προσέφυγαν στη διαδικασία κοινοποίησης του άρθρου 114 παράγραφοι 5 και 6 ΣΛΕΕ, που απαιτούν παρουσίαση νέων επιστημονικών στοιχείων για την προστασία του περιβάλλοντος ή του χώρου εργασίας. Επιπλέον, η διαδικασία λήψης αποφάσεων αποδείχθηκε ιδιαίτερα δυσχερής για την καλλιέργεια ΓΤΟ, καθώς εκφράστηκαν ανησυχίες σε εθνικό επίπεδο που δεν αφορούν μόνο θέματα συνδεδεμένα με την ασφάλεια των ΓΤΟ για την υγεία ή το περιβάλλον.

Κατόπιν τούτου, σύμφωνα και με την αρχή της επικουρικότητας, απαιτείται περισσότερη ευελιξία στα κράτη μέλη να αποφασίζουν κατά πόσον επιθυμούν ή όχι να διατηρούν καλλιέργειες ΓΤΟ στην επικράτειά τους, χωρίς να επηρεάζεται η αξιολόγηση κινδύνων που προβλέπεται στο ενωσιακό σύστημα εγκρίσεων ΓΤΟ, είτε κατά τη διάρκεια είτε μετά τη διαδικασία έγκρισης και ανεξάρτητα από τα μέτρα που δικαιούνται ή υποχρεούνται να λαμβάνουν τα κράτη μέλη που καλλιεργούν ΓΤΟ κατ' εφαρμογή της οδηγίας 2001/18/ΕΚ για να προλαμβάνουν την ακούσια παρουσία των ΓΤΟ σε άλλα προϊόντα. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η ελευθερία επιλογής καταναλωτών, γεωργών/παραγωγών και επιχειρηματιών.

Με το παρόν νομοσχέδιο ενσωματώνεται στο εθνικό δίκαιο η οδηγία 2015/412/ΕΕ «για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/18/ΕΚ όσον αφορά τη δυνατότητα που παρέχεται στα κράτη μέλη να περιορίζουν ή να απαγορεύουν την καλλιέργεια γενετικά τροποποιημένων οργανισμών (ΓΤΟ) στην επικράτειά τους» λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της χώρας. Επομένως, το νομοσχέδιο περιέχει τις διατάξεις της οδηγίας 2015/412/ΕΕ αλλά δεν περιορίζεται σε αυτές. Λαμβάνοντας υπόψη τα γεωμορφολογικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά της χώρας καθώς και τις βασικές κατευθύνσεις της γεωργικής πολιτικής και τα χαρακτηριστικά της αγροτικής παραγωγής στην Ελλάδα, θεσμοθετεί την υποχρεωτική «αυτόματη» εφαρμογή της διαδικασίας εξαίρεσης της χώρας από την καλλιέργεια των ΓΤΟ. Η τυχόν αποφυγή εφαρμογής της διαδικασίας αυτής μπορεί να γίνει μόνο κατόπιν ειδικής διαδικασίας που απαιτεί αυξημένη τεκμηρίωση.

Η Ελλάδα χαρακτηρίζεται από πολλές ιδιαιτερότητες που σχετίζονται με την φύση, τον περιβαλλοντικό πλούτο και την ισορροπία των οικοσυστημάτων. Επίσης, χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα ανεπτυγμένη αγροτική παραγωγή, η οποία συνεισφέρει σε σημαντικό βαθμό, στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη και συνοχή, αποτελώντας σημαντική διέξοδο για την απασχόληση του δοκιμαζόμενου από υψηλά ποσοστά ανεργίας νεανικού πληθυσμού. Οι αγροτικές τακτικές έχουν προσαρμοστεί κατά τη διάρκεια του χρόνου, στις γεωγραφικές, κλιματικές και περιβαλλοντικές ιδιαιτερότητες της Ελλάδας.

Σε όλη την ελληνική επικράτεια, η άγρια χλωρίδα και πανίδα, τα μικροκλίματα, το ανάγλυφο του εδάφους και οι λοιπές γεωγραφικές συνθήκες διαφοροποιούνται έντονα σε μικρές αποστάσεις, γεγονός που έχει οδηγήσει στον μεγαλύτερο πλούτο φυτογενετικών πόρων απ' όλη την Ευρώπη και έναν από τους πλουσιότερους στον κόσμο σε σχέση με την έκτασή της. Οι φυτογενετικοί πόροι συνίστανται από άφθονα άγρια φυτικά είδη, καθώς και από μεγάλο πλούτο ενδημικών ποικιλιών από καλλιεργούμενα φυτικά είδη ή συγγενών τους. Για τον λόγο αυτό, και ο ίδιος ο άνθρωπος έχει κάνει αντίστοιχες προσαρμογές για την ορθή εκμετάλλευση της ελληνικής γης, όπως τα μικρά μεγέθη των αργοτεμαχίων, την εκμετάλλευση προσαρμοσμένων, ντόπιων φυτικών ποικιλιών ή την χρήση τους ως γενετικό υλικό προς βελτίωση. Παράλληλα, ο μικρός κλήρος συντελεί στη διατήρηση άγριας χλωρίδας μεταξύ των αργοτεμαχίων. Τέλος, ο φυτογενετικός πλούτος της χώρας στηρίζει από αρχαιοτάτων χρόνων την μελισσοκομία, η οποία πλέον κατέχει την υψηλότερη πυκνότητα κυψελών ανά μονάδα έκτασης της χώρας σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση και αποτελεί σημαντικότερο οικονομικό παράγοντα για την Ελλάδα, με μεγάλη εξαγωγική δραστηριότητα όπως απορρέει από την παραγωγή και διακίνηση μελισσοκομικών προϊόντων από την Ελλάδα.

Η προστασία όλων των παραπάνω συνιστωσών αποτελούν πρωτεύουσας σημασίας εθνική πολιτική για τη χώρα, αλλά επίσης συνάδουν και με την περιβαλλοντική και αγροτική πολιτική της ίδιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

II. ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Άρθρο 1

Σκοπός

Σκοπός του παρόντος νόμου είναι η ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο, της οδηγίας 2015/412/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Μαρτίου 2015 «για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/18/ΕΚ όσον αφορά τη δυνατότητα που παρέχεται στα κράτη μέλη να περιορίζουν ή να απαγορεύουν την καλλιέργεια γενετικά τροποποιημένων οργανισμών (ΓΤΟ) στην επικράτειά τους», λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της χώρας. Τα μέτρα αυτά στηρίζονται σε λόγους άλλους από την επικινδυνότητα όπως αυτή εξετάζεται κατά τη διαδικασία της εξατομικευμένης ανάλυσης κινδύνου μιας γενετικής τροποποίησης προκειμένου να λάβει έγκριση ελευθέρωσης στο περιβάλλον για καλλιέργεια βάσει της κοινοτικής νομοθεσίας. Με τον παρόντα Νόμο, συμπληρώνεται η Κ.Υ.Α. 38639/2017/2005 (Β' 1334) «Καθορισμός μέτρων και όρων για τη σκόπιμη ελευθέρωση γενετικά τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2001/18" για τη σκόπιμη ελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον και την κατάργηση της οδηγίας 90/220/ΕΟΚ" του Συμβουλίου της 12ης Μαρτίου 2001 των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων".

Η πρακτική εφαρμογή αποτελεσματικών μέτρων συνύπαρξης για την αποφυγή ακούσιας επιμόλυνσης των συμβατικών και βιολογικών καλλιεργειών με γενετικά τροποποιημένο φυτικό υλικό είναι αδύνατη. Η εισαγωγή των διατάξεων του παρόντος νόμου είναι απαραίτητη εν όψει των ειδικών χαρακτηριστικών του περιβάλλοντος υποδοχής που αφορούν όλες τις γεωγραφικές ζώνες της χώρας καθώς και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των γεωργικών καλλιεργειών της χώρας σε συνδυασμό με την στάση της κοινής γνώμης και των γεωργών/παραγωγών (παράρτημα Ι της Αιτιολογικής Έκθεσης) έναντι της καλλιέργειας ΓΤΟ καθώς και τους στόχους της εθνικής γεωργικής πολιτικής. Στο πλαίσιο αυτό λήφθηκαν υπόψη ιδίως οι κάτωθι παράγοντες:

α. Ο μικρός γεωργικός κλήρος και η δυσκολία πρακτικής εφαρμογής αποτελεσματικών κανόνων συνύπαρξης για την αποφυγή ακούσιας επιμόλυνσης που αυτή συνεπάγεται

Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά και από τα πιο σοβαρά διαρθρωτικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η ελληνική γεωργία, το οποίο μάλιστα επιτείνεται δραματικά στις ορεινές περιοχές, είναι ο κατακερματισμός και η μεγάλη διασπορά των Μοναδιαίων Ιδιοκτησιών / Χρήσεων / Εκμεταλλεύσεων Γης. Αυτό αποδίδεται κυρίως στο γεωγραφικό ανάγλυφο της Χώρας, το οποίο δυσχεραίνει ιδιαίτερα τις εκτατικές καλλιέργειες, αλλά και σε ιστορικούς λόγους. Το χαρακτηριστικό αυτό είναι αλληλένδετο με τον μικρό γεωργικό κλήρο, ο οποίος διατηρείται μέχρι σήμερα, και συνδέεται και με τις ακολουθούμενες παραδοσιακές γεωργικές πρακτικές. Οι παραγωγοί προσαρμόζουν τις τεχνικές τους, τα φυτικά είδη που καλλιεργούν και τις ίδιες τις συνθήκες τους, στο ανάγλυφο της περιοχής τους (βλ. ενδεικτικά παραδείγματα στο **παράρτημα II** της Αιτιολογικής Έκθεσης). Το συγκριτικά πολύ μικρό **μέγεθος** αγροτεμαχίων καθιστά πρακτικά αδύνατη την εφαρμογή μέτρων συνύπαρξης γενετικά τροποποιημένων καλλιεργειών με συμβατικές και βιολογικές.

Η δυσκολία συνύπαρξης συμβατικών ή/και βιολογικών καλλιεργειών με ΓΤ καλλιέργειες και αδυναμία εφαρμογής αποτελεσματικών κανόνων συνύπαρξης επιτείνεται από τα συχνά ακραία καιρικά φαινόμενα (όπως οι θυελλώδεις άνεμοι και οι ξαφνικές ισχυρές καταιγίδες που καταλήγουν σε πλημμύρες καθώς και οι ανεμοστρόβιλοι). Σημειώνεται ότι τέτοια **καιρικά φαινόμενα** δεν περιορίζονται τους χειμερινούς μήνες, αλλά σε μεγάλο βαθμό κατά τις υπόλοιπες τρεις εποχές του έτους (βλ. **παράρτημα III** της Αιτιολογικής Έκθεσης). Αυτό συμβαδίζει χρονικά με τις εποχές σποράς, ανάπτυξης φυτωρίων, άνθισης, ωρίμανσης και συγκομιδής καρπών. Επομένως τέτοια καιρικά φαινόμενα μπορεί να προκαλέσουν τη μεταφορά γενετικά τροποποιημένου φυτικού υλικού σε αγροτεμάχια με συμβατικά φυτά, ακόμα και σε πολύ μακρινές αποστάσεις, σε οποιοδήποτε από τα παραπάνω στάδια καλλιέργειας, όπως:

- μεταφορά Γ.Τ. σπόρου σποράς και φυταρίων σε αγροτεμάχια με συμβατικές καλλιέργειες,
- μεταφορά Γ.Τ. γύρης, επομένως σταυρογονιμοποίηση με συμβατικά φυτά,
- μεταφορά ώριμων καρπών Γ.Τ. φυτών, οι οποίοι θα φυτρώσουν σε μελλοντικές καλλιεργητικές περιόδους συμβατικών σπόρων, ως «εθελοντές σπόροι», αλλά επίσης μπορεί να συγκομισθούν μαζί με ώριμους καρπούς συμβατικών αγροτεμαχίων.

B. Ο ορεινός και νησιωτικός χαρακτήρας πολλών περιοχών της χώρας

Σύμφωνα με έρευνα που διεξήχθη για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης (NORDREGIO, 2004) στην Ελλάδα η έκταση των ορεινών κοινοτήτων καταλαμβάνει το 77,9% της χώρας γεγονός το οποίο καθιστά την Ελλάδα την πιο ορεινή χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης μαζί με την Αυστρία, ενώ σύμφωνα με την απογραφή της Ε.Σ.Υ.Ε. το 2001 το ποσοστό των ορεινών και ημιορεινών Δήμων και Κοινοτήτων ήταν 61,6% με έκταση ίση με το 71,3% της χώρας¹. Το γεγονός ότι μόνο το 30% περίπου της συνολικής έκτασης της ορεινής και ημιορεινής χώρας αποτελεί γεωργική γη, εντείνει το πρόβλημα του κατακερματισμού και της διασποράς του γεωργικού κλήρου. Εκτιμάται ότι το μέσο μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων των ορεινών περιοχών δεν ξεπερνά τα 33 στρέμματα που αντιστοιχεί μόλις στο 75% του μέσου όρου χώρας ενώ το ανάγλυφο και η πολυσχιδής υδρογραφική μορφολογία επιτείνουν το πρόβλημα του πολυτεμαχισμού (6,8 αγροτεμάχια έναντι 4,8 του μέσου όρου της χώρας).

Η πλειοψηφία των αγροτικών εκτάσεων της Ελλάδας (περίπου 60%) είναι συγκεντρωμένες σε ημιορεινές, ορεινές και νησιωτικές περιοχές και χαρακτηρίζονται από μικρούς κλήρους γης, αναβαθμίδες και μεγάλης έκτασης βοσκότοπους, αποτελούν δηλαδή τυπικές αγροτικές δομές της Μεσογείου (Εθνικό Κέντρο Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης, 2003). Τα στοιχεία αυτά σε συνδυασμό με γεωργικές πρακτικές όπως η αμειψισπορά και η αγρανάπαυση, οι μικτές γεωργοκτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, ιδιαίτερα στις ορεινές και νησιωτικές περιοχές, συμβάλλουν στη δημιουργία ενός μωσαϊκού τοπίων μεγάλης ποικιλότητας, τα οποία αποτελούν βίοτοπο για ένα μεγάλο αριθμό ειδών της άγριας πανίδας που ζουν, τρέφονται και αναπαράγονται γύρω από τις καλλιέργειες. Οι περιοχές αυτές χαρακτηρίζονται από κατακερματισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, τη μικρή βλαστητική περίοδο, τις ακραίες καιρικές συνθήκες, καθώς το έντονα και ραγδαία εναλλασσόμενο ανάγλυφο. Τα στοιχεία αυτά συνιστούν ένα ιδιαίτερα ευαίσθητο και ευάλωτο φυσικό περιβάλλον.

Οι ορεινές και νησιωτικές περιοχές αποτελούν ακόμα πόλους διατήρησης και μετάδοσης των τοπικών παραδόσεων και των τοπικών δεξιοτήτων και τεχνογνωσίας. Αναπτυξιακές στρατηγικές όπως η καλλιέργεια ΓΤΟ οι οποίες δεν είναι προσαρμοσμένες στον ιδιαίτερο φυσικό και κοινωνικοοικονομικό χαρακτήρα τους μπορεί να αλλοιώσουν τον ιδιαίτερο πολιτισμικό πλούτο τους.

Σύμφωνα με το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 και το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας για την περίοδο 2015-2020 (Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΠΑΑ, Γενική Γραμματεία Αγροτικής Πολιτικής & Διαχείρισης Κοινοτικών Πόρων του ΥΑΑΤ), η αγροτική ανάπτυξη του ορεινού χώρου στοχεύει σε ένα πολυλειτουργικό μοντέλο με έμφαση στην παραγωγή «ειδικών προϊόντων» (προϊόντα τοπικά, ειδικού τύπου και τεχνολογίας, υψηλής ποιότητας, κ.λπ.) ώστε να μην μπορούν να εκτοπισθούν από τα φθηνότερα προϊόντα άλλων

¹ Οι διαφορές αυτές στα ποσοστά οφείλονται στους διαφορετικούς ορισμούς που χρησιμοποιήθηκαν για την οριοθέτηση των ορεινών περιοχών.

περιοχών. Η ομογενοποίηση, η εντατικοποίηση και η επικράτηση εκτεταμένων μονοκαλλιεργειών που επιφέρει η καλλιέργεια ΓΤΟ δε συνάδει με αυτό το μοντέλο ανάπτυξης. Αντίθετα, οδηγεί σε απώλεια της βιοποικιλότητας και της αγροτικής γενετικής ποικιλότητας ειδών προσαρμοσμένων στις τοπικές συνθήκες (ντόπιες ποικιλίες αγροτικών φυτών) και οδηγεί σε κατάρρευση των οικοσυστημάτων, μέσω της καταστροφής των οικολογικών σχέσεων και των τροφικών πλεγμάτων, στα οποία περιλαμβάνονται οι θηρευτές, οι επικονιαστές, η μικροπανίδα του εδάφους, κ.α.

Γ. Η ανάγκη προστασίας ή διατήρησης της τοπικής βιοποικιλότητας, περιλαμβανομένων ορισμένων βιότοπων και οικοσυστημάτων, ορισμένων ειδικών λειτουργιών και υπηρεσιών οικοσυστημάτων καθώς και του δικτύου προστατευόμενων περιοχών του δικτύου Natura 2000

Η Ελλάδα, διαθέτει ένα από τα μεγαλύτερα και σπουδαιότερα δίκτυα προστατευόμενων περιοχών σε όλη την Ευρώπη. Στο ελληνικό δίκτυο περιλαμβάνονται 419 περιοχές Natura 2000 οι οποίες καταλαμβάνουν 42.955 τετραγωνικά χιλιόμετρα (στοιχεία ΥΠΕΝ). Το εμβαδόν των χερσαίων περιοχών είναι 35.804 (27,1% της επικράτειας με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο στο 17,5%). Από το σύνολο των ελληνικών περιοχών Natura 2000 το 14% είναι αγροτικές περιοχές, το 10% βοσκότοποι, το 23% δάση, το 24% θαμνότοποι, το 16% θαλάσσιες περιοχές, το 4% βάλτοι, το 3% εσωτερικά ύδατα και το 6% άλλες περιοχές. Επίσης η Ελλάδα έχει 11 εθνικούς δρυμούς, 2 μεγάλα θαλάσσια πάρκα, 10 υγρά τοπικούς διεθνούς σημασίας που προστατεύονται από τη συνθήκη Ραμσάρ, 19 αισθητικά δάση και πολλά μνημεία μεγάλης περιβαλλοντικής αξίας και πολιτιστικής κληρονομιάς.

Η γεωργική πολιτική στην Ελλάδα στοχεύει στην εκμετάλλευση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που παρέχει η πλούσια βιοποικιλότητά της με σκοπό τη δημιουργία αγροτικών προϊόντων υψηλής αξίας. Στόχος είναι η διασφάλιση της ποιότητας και όχι η εντατικοποίηση της καλλιέργειας, διασφαλίζοντας παράλληλα την προστασία του περιβάλλοντος που αποτελεί έναν από τους σημαντικότερα πλεονεκτήματα της χώρας που δημιουργεί υπεραξίες σε πολλούς τομείς της οικονομίας. Η διασφάλιση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της ελληνικής βιοποικιλότητας αποτελεί επομένως στρατηγικό στόχο, όπως άλλωστε αναγνωρίζεται και στην ΥΑ 40332/8-9-2014 (Β' 2383) «Έγκριση Εθνικής Στρατηγικής για την Βιοποικιλότητα για τα έτη 2014-2029 και Σχεδίου Δράσης πενταετούς διάρκειας» (Σελ. 68, 69, 81 και δευτερευόντως 74, 75, 82, 88 και 91), σύμφωνα και με τους γενικούς και ειδικούς στόχους προστασίας της βιοποικιλότητας του ενωσιακού δικαίου και των συναφών διεθνών συνθηκών. Συνεπώς οι περιοχές Natura 2000 αποτελούν ιδεώδες πεδίο άσκησης πρότυπης ολοκληρωμένης βιολογικής διαχείρισης ή, κατ' ελάχιστον, συμβατικής καλλιέργειας, αλλά δεν μπορούν να αποτελούν πεδίο καλλιέργειας ΓΤΟ. Άλλωστε, στο ν. 3937/2011 (Α' 60) «Διατήρηση της Βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις» δηλώνεται ρητά (άρθρο 14, παρ.1) ότι «Η διατήρηση της Βιοποικιλότητας είναι ασύμβατη με την επιμόλυνση των φυσικών ειδών από ΓΤΟ».

Αν και δεν προβλέπεται *a priori* από το ενωσιακό δίκαιο, η απαγόρευση της καλλιέργειας ΓΤΟ στις προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura 2000, με βάση την Αρχή της Προφύλαξης κρίνεται απαραίτητη μια τέτοια απαγόρευση. Στο πλαίσιο αυτό, στο άρθρο 12 παράγραφος 6 της ΚΥΑ 262385/23-4-2010 (Β' 509) «Εφαρμογή του καθεστώτος της πολλαπλής συμμόρφωσης και λοιπά συμπληρωματικά μέτρα σε εκτέλεση του κανονισμού (ΕΚ) 73/2009 (άρθρο 26 και παράρτημα VI του κανονισμού) και του κανονισμού 1698/05 του Συμβουλίου» υπάρχει ήδη ρητή απαγόρευση καλλιέργειας ΓΤΟ σε προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura 2000.

Δ. Η ανάγκη προστασίας ή διατήρησης ορισμένων τύπων χαρακτηριστικών της φύσης και του τοπίου

Η γεωργία αποτελεί τη βασική κινητήρια δύναμη που επηρεάζει την τοπογραφική και βιολογική ποικιλότητα της Ευρώπης εδώ και χιλιετίες και έχει διαμορφώσει, σε μεγάλο βαθμό, το φυσικό τοπίο της ευρωπαϊκής υπαίθρου. Στην Ελλάδα, η πλειονότητα των αγροτικών τοπίων είναι μωσαϊκά από γεωργικές εκμεταλλεύσεις, ημι-φυσικές εκτάσεις, ανθρώπινες κατασκευές και σε ορισμένες περιπτώσεις μεσολαβούν και φυσικά οικοσυστήματα. Η μεγάλη ποικιλία των τοπίων αυτών συντηρεί και ένα μεγάλο αριθμό ειδών πανίδας και χλωρίδας, πολλά από τα οποία εξαρτώνται άμεσα για την επιβίωση τους από τη συνέχιση των παραδοσιακών μορφών γεωργίας και κτηνοτροφίας.

Περίπου 12.500 είδη φυτών της ευρωπαϊκής ηπείρου εξαρτώνται άμεσα από τις γεωργικές πρακτικές και παρατηρούνται τόσο σε αγροτικά όσο και σε ημι-φυσικά περιβάλλοντα. Η Ελλάδα, παρά το μικρό της μέγεθος, χάρις στη μεγάλη ποικιλομορφία των εδαφικών και κλιματικών της συνθηκών, έχουν καταγραφεί έως σήμερα από 5.752 φυτικά είδη και 1.893 ποσειδή αγχειόσπερμων φυτών. Από αυτά, τα 1.278 είναι ενδημικά ενώ αποτελούν το 22,2% των ενδημικών φυτικών ειδών όλης της Ευρώπης. Τα είδη αυτά είναι άγρια, ενώ κάποια από αυτά είναι συγγενή είδη των καλλιεργούμενων φυτικών ειδών ή αποτελούν ντόπιες, προσαρμοσμένες ποικιλίες καλλιεργούμενων φυτικών ειδών. Οι δασικές εκτάσεις και οι εκτάσεις μεσογειακής άγριας βλάστησης καταλαμβάνουν πάνω από το μισό της συνολικής έκτασης της χώρας και κατέχουν μεγάλο αριθμό άγριων προστατευόμενων φυτικών ειδών.

Η ποικιλία του αβιοτικού περιβάλλοντος της Ελλάδας σε συνδυασμό με την άσκηση παραδοσιακών μεθόδων γεωργίας κατά το παρελθόν, συντέλεσε στη διατήρηση μίας υψηλής βιοποικιλότητας των αγροτικών οικοσυστημάτων. Η φυσική τους αξία τεκμηριώνεται και από τις περιοχές Υψηλής Φυσικής Αξίας (ΥΦΑ) γεωργικής γης. Σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων η έκταση της καλλιεργούμενης

γεωργικής γης που κατέχει τον χαρακτήρα ΥΦΑ ανέρχεται σε 24.231.860 στρέμματα, δηλαδή το 67,7% της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης στην ελληνική επικράτεια.

Ε. Οι ακολουθούμενες γεωργικές πρακτικές και οι τοπικές γεωργικές δομές για τεχνικούς και αγρο-οικονομικούς λόγους και η ανάγκη διατήρησης και ανάπτυξής τους προκειμένου να παρέχουν καλύτερη δυνατότητα συνδυασμού της παραγωγής με τη βιωσιμότητα του οικοσυστήματος

Βασικοί στόχοι των παρεμβάσεων γεωργικής πολιτικής στη χώρα μας είναι η υποστήριξη παραγωγής ποιοτικών και ασφαλών προϊόντων, η εξασφάλιση ικανοποιητικού επιπέδου αγροτικού εισοδήματος και λογικών τιμών προϊόντων προς τον καταναλωτή, σε συνδυασμό με τη διασφάλιση της αειφόρου χρήσης των φυσικών πόρων και την προστασία του περιβάλλοντος. Η καλλιέργεια ΓΤΟ θα ήταν απαγορευτική για τέτοιες ποιοτικές παραγωγές, καθότι αυτή στηρίζεται σε αντίθετες συνθήκες καλλιέργειας, όπως μαζική παραγωγή, μεγάλες ενιαίες εκτάσεις, συμπύκνωση αναγκών σε προσωπικό, εκμηχάνιση της παραγωγής κλπ. Παράλληλα, τα παραπάνω χαρακτηριστικά εκμηχάνισης των αγροτικών εκμεταλλεύσεων οδηγούν στην καταστροφή των δομικών στοιχείων του αγροτικού τοπίου τα οποία παίζουν κυρίαρχο ρόλο στη διατήρηση της βιοποικιλότητας (Παράρτημα IV της Αιτιολογικής Έκθεσης). Οι σύγχρονες γεωργικές πρακτικές που είναι άμεσα συνδεδεμένες με την μαζική παραγωγή οδηγούν αναπόφευκτα στην εγκατάλειψη των παραδοσιακών και ήπιων μορφών καλλιέργειας με παράλληλη χρήση μεγάλων ποσοτήτων αγροχημικών ουσιών.

Αντίθετα, η ποιοτική καλλιέργεια (όπως η καλλιέργεια ντόπιων ποικιλιών, η παραγωγή ποιοτικών παραδοσιακών προϊόντων σε επίπεδο «οικιακής» ή βιοτεχνικής και όχι ευρείας βιομηχανικής κλίμακας) προϋποθέτει τη διατήρηση των τοπικών γεωργικών δομών και πρακτικών αφού είναι συνυφασμένη με αυτές.

Επιπρόσθετα, οι πρακτικές αυτές απαιτούν τη συμμετοχή και μακροπρόθεσμη δράση περισσότερου και νεότερου πληθυσμού, συντελώντας μεταξύ άλλων και στην καταπολέμηση της ανεργίας.

Είναι χαρακτηριστικό ότι στις ώριμες Ευρωπαϊκές αγορές (π.χ. Γερμανία, Γαλλία, Μ. Βρετανία, Ελβετία, Δανία), υπάρχει έντονη τάση εγκατάλειψης των «Μεγάλων (επώνυμων) Σημάτων» τα οποία στηρίζονται σε υψηλή διαφημιστική δαπάνη και τάση επιστροφής στην αυθεντικότητα, δηλαδή σε προϊόντα μικρών παραγωγών με απλούστερες συσκευασίες (π.χ. χειροποίητες) και με υψηλό βαθμό διαφοροποίησης. Η ανάγκη διαφοροποίησης είναι τεράστια και οι συνειδητοποιημένοι καταναλωτές, οι οποίοι πραγματοποιούν και το μεγαλύτερο ποσοστό των συνολικών αγορών στην συγκεκριμένη κατηγορία προϊόντων, αναζητούν όλο και περισσότερο χαρακτηριστικά που συνδέονται με όραμα, νοσταλγία, κοινωνική ευαισθησία, κ.τ.λ. Ενδεικτικό της τάσης αυτής είναι οι εκρηκτικοί ρυθμοί αύξησης της ζήτησης για προϊόντα με την ένδειξη, «σπιτικό», «οικογενειακή παραγωγή», «συνεταιριστικό», «χειροποίητο», «Π.Ο.Π.», «Π.Γ.Ε.», «αλληλέγγυο εμπόριο», κ.τ.λ., που σε ορισμένες κατηγορίες υπερβαίνει το 50%. Άλλωστε, η γνώμη των καταναλωτών στη χώρα είναι σαφώς αντίθετη στην καλλιέργεια γενετικά τροποποιημένων φυτών καθώς και στην κατανάλωση ΓΤ τροφίμων (παράρτημα V της αιτιολογικής Έκθεσης).

Σημαντικό επίσης στοιχείο για τη στήριξη των πληθυσμών της υπαίθρου και ιδίως των ορεινών περιοχών είναι η διασφάλιση της δυνατότητας απόκτησης συμπληρωματικού εισοδήματος στους αγροτικούς πληθυσμούς μέσω της ανάπτυξης δράσεων αγροτουρισμού. Ο αγροτουρισμός αναπτύσσει την τοπική κοινωνία με σεβασμό στο περιβάλλον, συμβάλλει στη συνέχεια της παραγωγής παραδοσιακών προϊόντων αφού συντελεί αποφασιστικά στη διάθεση των τοπικών αγροτικών και βιοτεχνικών προϊόντων, διατηρεί τέχνες που διαφορετικά θα είχαν εξαφανισθεί, συμβάλλει στην αναβίωση εθίμων και παραδοσιακών εκδηλώσεων, στη διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, αποτελεί ένα μέσο επικοινωνίας των απομονωμένων περιοχών με τα μεγάλα αστικά κέντρα, αλλά και προσφέρει νέες προοπτικές ζωής στους νέους των περιοχών αυτών. Μέσω του αγροτουρισμού προβάλλεται η πολιτιστική κληρονομιά, η μοναδικότητα της κάθε περιοχής, συντελώντας στη δημιουργία υπεραξιών. Ο αγροτουρισμός δε συμβαδίζει με πρακτικές μαζικής «ομοιόμορφης» αγροτικής καλλιέργειας ΓΤΟ. Τυχόν καλλιέργεια ΓΤΟ θα υπονόμει σημαντικά τις δυνατότητες ανάπτυξής του και θα εκμηδένιζε τη δυνατότητα ανάδειξης της μοναδικότητας μιας περιοχής ως συγκριτικό πλεονέκτημα, στοιχείο ουσιώδες στην ελληνική γεωργική παραγωγή.

Στ. Η εστίαση της γεωργικής παραγωγής στις βιολογικές καλλιέργειες καθώς στην καλλιέργεια για την παραγωγή προϊόντων Πιστοποίησης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ), Ιδιότυπων Παραδοσιακών Προϊόντων (ΙΠΠ) και Πιστοποίησης Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ) κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΕ) 1151/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21^{ης} Νοεμβρίου 2012 «για τα συστήματα ποιότητας των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων» όπως ισχύει, και των εκτελεστικών κανονισμών που έχουν εκδοθεί σε εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 1151/2012 καθώς και του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 665/2014 της Επιτροπής της 11^{ης} Μαρτίου 2014 όσον αφορά τους όρους χρήσεις της προαιρετικής ένδειξης ποιότητας «προϊόν ορεινής παραγωγής».

Η καλλιέργεια ΓΤΟ έρχεται σε αντίφαση με την ανάπτυξη βιολογικών καλλιεργειών καθώς και των προϊόντων ΠΟΠ, ΠΓΕ και ΙΠΠ που βασίζονται στη διατήρηση και ανάπτυξη τοπικών γεωργικών δομών και πρακτικών και αποτελούν το μεγάλο συγκριτικό πλεονέκτημα της χώρας μας στη γεωργία.

Σε ό,τι αφορά στις βιολογικές καλλιέργειες, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) 834/2007 «για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων...» η καλλιέργεια ΓΤΟ δεν συμβιβάζεται με την έννοια της βιολογικής παραγωγής. Ειδικότερα, στο άρθρο 9 παρ.1 αναφέρει ότι «στη βιολογική παραγωγή δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται ΓΤΟ, μεταξύ άλλων σπόροι, τρόφιμα και ζωοτροφές». Επίσης, η αιτιολογική σκέψη 9 αναφέρει ότι «Οι γενετικώς τροποποιημένοι οργανισμοί (ΓΤΟ) και τα προϊόντα που παράγονται από ή με ΓΤΟ δεν συμβιβάζονται με την έννοια της βιολογικής παραγωγής και με τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται οι καταναλωτές τα βιολογικά προϊόντα. Κατά συνέπεια, δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται στη βιολογική γεωργία ούτε στη μεταποίηση βιολογικών προϊόντων». Επίσης, στην αιτιολογική σκέψη 10 αναφέρεται ότι «επιδιώκεται η μικρότερη δυνατή παρουσία ΓΤΟ στα βιολογικά προϊόντα...». Επιπρόσθετα, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 889/2008 της Επιτροπής, μεταξύ άλλων, θεσπίζει λεπτομερείς κανόνες εφαρμογής του παραπάνω κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 834/2007 σχετικά με τους ΓΤΟ (βλ. άρθρο 69 & ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ XIII του κανονισμού).

Η βιολογική καλλιέργεια συμβάλει στην αύξηση της ποιότητας και της γονιμότητας του εδάφους, στην υψηλότερη ενεργειακή απόδοση, στην υψηλότερη δέσμευση διοξειδίου του άνθρακα, στη μικρότερη ρύπανση των υπογείων υδάτων, στην περισσότερη κατακράτηση νερού, στην αύξηση της εδαφοπανίδας, στη μεγαλύτερη ανθεκτικότητα στις κλιματικές αλλαγές, στη μείωση της διάβρωσης των εδαφών. Επιπρόσθετα συμβάλλει στην αύξηση της απασχόλησης (παράρτημα VI της Αιτιολογικής Έκθεσης), ενώ, υπό τις νέες συνθήκες που διαμορφώνουν η Κοινή Αγροτική Πολιτική και η παγκοσμιοποίηση, αποτελεί τη μοναδική επιλογή που θα επιτρέψει βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της ελληνικής γεωργίας και θα συμβάλει καθοριστικά στην βιωσιμότητα αλλά και τη δημογραφική στήριξη των προβληματικών ορεινών, ημιορεινών και νησιωτικών περιοχών της χώρας.

Η ζήτηση σε βιολογικά προϊόντα παρουσιάζει έντονα αυξητικές τάσεις (από το 1999 μέχρι σήμερα, η συνολική παγκόσμια αγορά βιολογικών τροφίμων έχει τετραπλασιαστεί σε μέγεθος) όπως επίσης και οι σχετικές καλλιεργούμενες εκτάσεις (οι γεωργικές εκτάσεις βιολογικής παραγωγής στην Ευρ. Ένωση² έχουν διπλασιαστεί και κάθε χρόνο μετατρέπεται η χρήση 5.000.000 εκταρίων γης, τα οποία στρέφονται προς τη βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία).

Η ελληνική γεωργία έχει τις δυνατότητες να μετατραπεί σε σύντομο χρονικό διάστημα σε μαζικό παραγωγό βιολογικών προϊόντων αυξάνοντας τα εισοδήματα και την απασχόληση. Σήμερα, η συνολική έκταση βιολογικών εκμεταλλεύσεων στην χώρα μας αγγίζει τα 3.800.000 στρέμματα³ με μεγάλες δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης.

Η σημασία της ανάπτυξης του τομέα των Βιολογικών Προϊόντων καθώς και σχημάτων ποιότητας όπως των προϊόντων ΠΟΠ (Προστατευόμενης Ονομασίας Προελεύσεως), ΠΓΕ (Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης) και ΙΠΠ (Ιδιότυπα Παραδοσιακά Προϊόντα), καθώς και άλλων με προαιρετικές ενδείξεις «Προϊόν ορεινής παραγωγής», «Προϊόν νησιωτικής γεωργίας» κλπ. έχει ιδιαίτερη σημασία τόσο σε οικονομικό, όσο και σε επίπεδο πολιτικής για την ανάπτυξη της Γεωργικής Παραγωγής στα πλαίσια της αειφόρου ανάπτυξης.

Η χώρα μας λόγω της ποικιλομορφίας των εδαφών και των μικροκλιμάτων, των εξαιρετικών τοπικών ποικιλιών και των εφαρμοζόμενων τεχνικών καλλιέργειας και συγκομιδής, μπορεί να χτίσει ισχυρό συγκριτικό πλεονέκτημα για τον συγκεκριμένο κλάδο προϊόντων καθώς χαρακτηρίζεται από άριστες κλιματολογικές και εδαφολογικές συνθήκες, μεγάλη βιοποικιλότητα, πολύ χαμηλή ρύπανση συγκριτικά με άλλες χώρες, υψηλή ποιότητα προϊόντων, θετικές συνθήκες παραγωγής, ευκολία και χαμηλό κόστος μετατροπής μεγάλων εκτάσεων σε βιολογικές. Σημαντικό είναι το γεγονός ότι χαρακτηρίζεται από μεγάλη διεθνή αναγνώριση προϊόντων και περιοχών όπως τα νησιά, ορεινές, ιστορικές περιοχές, κλπ. (πχ. μαστίχα Χίου, κρόκος Κοζάνης, κλπ).

Τα αρνητικά διαρθρωτικά χαρακτηριστικά της ελληνικής παραγωγής (ορεινά ή ημιορεινά εδάφη, νησιωτικές περιοχές, μικρό μέγεθος εκμεταλλεύσεων, οικογενειακός χαρακτήρας, παραδοσιακός τρόπος καλλιέργειας, υψηλό κόστος παραγωγής, χαμηλή εγχώρια παραγωγή χημικών εισροών, κ.τ.λ.) μπορούν να μετατραπούν σε συγκριτικά πλεονεκτήματα, που θα συμβάλουν καθοριστικά στην βιωσιμότητα και τη δημογραφική στήριξη προβληματικών περιοχών της χώρας μέσω της δημιουργίας μιας ανταγωνιστικής βιολογικής γεωργίας προσανατολισμένης στην ποιότητα και στην υψηλή διαφοροποίηση των προϊόντων υψηλής ποιότητας. Τα ελληνικά βιολογικά προϊόντα εκτός

² Το 28,6% της συνολικής παγκόσμιας έκτασης βιολογικών καλλιεργειών (10,6 εκ. εκτ.), βρίσκεται στην Ευρώπη. Σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις της IFOAM ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης ήταν 4,3% για τις καλλιεργούμενες βιολογικές εκτάσεις, 18,2% για τον αριθμό παραγωγών και 12,6% για την αξία παραγωγής.

³ Σύμφωνα με τα στοιχεία της EUROSTAT για το 2010 το 21% των βιολογικών εκμεταλλεύσεων βρίσκονται στη Δυτ. Ελλάδα, το 16% στη Πελοπόννησο, το 12% στο Β. Αιγαίο, το 11% στη Θεσσαλία, το 10,3% στην Κεντρική Μακεδονία, το 7,9% στην Κρήτη, το 6,7% στη Στ. Ελλάδα, το 6,4% στην Αν. Μακεδονία-Θράκη, το 4,7% στη Δ. Μακεδονία, το 2,8% στην Αττική, το 1,3% στην Ήπειρο, το 1% στα νησιά Ιονίου και το 0,3% στο Ν. Αιγαίο. Το μέσο μέγεθος των εκμεταλλεύσεων που δραστηριοποιούνται στη βιολογική παραγωγή είναι 8 εκτάρια. Σε ό,τι αφορά την διαστρωμάτωση, το 50% των εκμεταλλεύσεων έχει έκταση μεταξύ 2 και 10 εκταρίων, το 16,9% μεταξύ 10 και 20 εκταρίων, το 15% μικρότερη των 2 εκταρίων και το 18,5% μεγαλύτερη των 20 εκταρίων.

από την υψηλή ποιότητα (γεύση, άρωμα, χρώμα, οργανοληπτικά χαρακτηριστικά), χαρακτηρίζονται και από υψηλό βαθμό διαφοροποίησης ανάλογα με την περιοχή. Επίσης υπό κατάλληλες συνθήκες ο συνδυασμός χαρακτηριστικών όπως βιολογικής γεωργίας, και ονομασίας προέλευσης μπορεί να αποτελέσει ένα ισχυρό μίγμα προώθησης της ελληνικής βιολογικής παραγωγής στην εγχώρια⁴ και τις διεθνείς⁵ αγορές.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ένα σημαντικό κίνητρο για την ενασχόληση με τη βιολογική γεωργία ή την παραγωγή προϊόντων ΠΟΠ κλπ., είναι η δυνατότητα επίτευξης υψηλότερου εισοδήματος συγκριτικά με τη συμβατική καλλιέργεια. Παρά τις μικρότερες στρεμματικές αποδόσεις και το σχετικά υψηλότερο κόστος παραγωγής της βιολογικής καλλιέργειας, φαίνεται να επιτυγχάνεται ικανοποιητική αποτελεσματικότητα λόγω των υψηλότερων τιμών παραγωγού. Ταυτόχρονα, οι εν λόγω γεωργικές πρακτικές μπορούν να συμβάλουν καθοριστικά και στην καταπολέμηση της ανεργίας.

Z. Η ανάγκη προστασίας και κατά παρέκκλιση αποδοχής ντόπιων αβελτίωτων πληθυσμών και ποικιλιών φυτικών ειδών που καλλιεργούνται κατά παράδοση σε συγκεκριμένους τόπους και περιφέρειες και απειλούνται από γενετική διάβρωση και ποικιλιών κηπευτικών οι οποίες δεν έχουν πραγματική αξία για εμπορική φυτική παραγωγή αλλά προορίζονται για καλλιέργεια κάτω από ιδιαίτερες συνθήκες σύμφωνα με την ΚΥΑ 134599/2011 (Β' 194) και ως έχει, σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 2009/145/ΕΚ της Επιτροπής, καθώς επίσης και της ανάγκης προστασίας και κατά παρέκκλιση αποδοχής γεωργικών τοπικών αβελτίωτων πληθυσμών και ποικιλιών που είναι φυσικά προσαρμοσμένοι στις τοπικές και περιφερειακές συνθήκες και απειλούνται από γενετική διάβρωση σύμφωνα με την ΚΥΑ 324975/11378/2009 (ΦΕΚ Β' 2038)) και ως έχει, σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 2008/62/ΕΚ της Επιτροπής.

Στα πλαίσια της προστασίας της βιοποικιλότητας όπως προκύπτει από τις Διεθνείς Συμβάσεις, η ενωσιακή νομοθεσία προβλέπει την υποστήριξη ντόπιων φυτικών ποικιλιών καλλιεργούμενων φυτικών ειδών, δεδομένου μάλιστα ότι πολλές από αυτές κινδυνεύουν από εξαφάνιση. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι βρίσκονται σε καθεστώς εγκατάλειψης λόγω των μειωμένων αποδόσεων τους, αλλά και επίσης και λόγω της οργανωμένης προώθησης περιορισμένου αριθμού ποικιλιών από τις διεθνείς κυρίως εταιρείες πολλαπλασιαστικού υλικού. Η τάση αυτή που υπάρχει μέχρι σήμερα, να μην ωθεί σε αυξημένες αποδόσεις, πλην όμως τέτοιου είδους καλλιέργειες απαιτούν μεγάλη χρήση φυτοπροστατευτικών προϊόντων και λιπασμάτων (λόγω αυξημένης ευαισθησίας τους), ενώ παράλληλα φτωχάινει όλο και περισσότερο τον φυτογενετικό πλούτο στον πλανήτη μας.

Η ενωσιακή και η αντίστοιχη εθνική νομοθεσία προβλέπει την υποστήριξη των παραγωγών προκειμένου να στραφούν προς τέτοιου είδους καλλιέργειες αντί για τις διαδεδομένες ποικιλίες του ευρύτερου εμπορίου πολλαπλασιαστικού υλικού, χρηματοδοτώντας τους παραγωγούς (Παράρτημα VII της Αιτιολογικής Έκθεσης).

Η ανάγκη αυτή είχε αναγνωριστεί ήδη θεσμικά και στο εθνικό δίκαιο. Συγκεκριμένα, στο ν. 1564/1985 (Α'164) «Οργάνωση παραγωγής και εμπορίας του πολλαπλασιαστικού υλικού φυτικών ειδών», με τον οποίο ορίζονται «απαγορεύσεις και περιορισμοί για την καλλιέργεια των ειδών και ποικιλιών των φυτικών ειδών, των οποίων η παρουσία στην ακτίνα ζώνη προστασίας αποβαίνει σε βάρος του αμιγούς της ποικιλίας και του τύπου καθώς και της υγιεινής κατάστασης του πολλαπλασιαστικού υλικού με τη σταυρογονιμοποίηση...», (άρθρο 12, παρ.1). Ομοίως, στο άρθρο 14, παρ.1 του ίδιου νόμου αναλύονται οι προδιαγραφές για τη «διατήρηση και προστασία γενετικού υλικού» σε εγχώρια αβελτίωτα φυτικά είδη... ποικιλίες και τύποι τους «που έχουν διαμορφωθεί και σταθεροποιηθεί στο χρόνο και το χρόνο, χωρίς επέμβαση της γενετικής επιστήμης, οι αντίστοιχες άγριες μορφές των ειδών αυτών και οι βιότοποι αναπαραγωγής τους αποτελούν πολύτιμα στοιχεία του περιβάλλοντος και προστατεύονται από το Κράτος...». Σε εφαρμογή του ν. 1564/1985 έχει εκδοθεί το Προεδρικό Διάταγμα 80/1990 (Α'40) «Προστασία του Φυτικού Γενετικού Υλικού της Χώρας» του οποίου ο σκοπός είναι η προστασία και η διατήρηση του εγχώριου αβελτίωτου γενετικού υλικού των καλλιεργούμενων φυτικών ειδών (αβελτίωτους πληθυσμούς, ποικιλίες, κλώνους, καθαρές σειρές) και των άγριων προγόνων τους και συγγενών τους ειδών, καθώς και τα συγγενή προς αυτά άγρια και ζιζανιόμορφα είδη. Η προστασία τους έγκειται τόσο στο φυσικό οικοσύστημα όσο και σε Τράπεζα γενετικού υλικού, βοτανικούς κήπους, συλλογές και φυτείες, κλπ. Στο Παράρτημα VIII της Αιτιολογικής Έκθεσης παρατίθενται εκτενέστερα στοιχεία αναφορικά με τα άγρια ή ντόπια καλλιεργούμενα φυτικά είδη, τα οποία είναι συγγενή καλλιεργούμενων φυτικών ειδών που καλλιεργούνται ήδη διεθνώς, σε γενετικά τροποποιημένη μορφή.

Επιπρόσθετα, η υποστήριξη της καλλιέργειας ντόπιων φυτικών ποικιλιών ψυχανθών (οι οποίες συνιστανται από λιγότερο διαδεδομένα φυτικά είδη με μεγάλο γενετικό πλούτο από εγχώριες προστατευόμενες ποικιλίες) για χρήση

⁴ Στην Ελλάδα η διείσδυση των βιολογικών τροφίμων στη συνολική κατανάλωση τροφίμων είναι από τις χαμηλότερες στην Ευρώπη, ενώ, επιπρόσθετα, περισσότερο από 60% αφορά εισαγόμενα βιολογικά τρόφιμα που θα μπορούσαν να παραχθούν εύκολα στη χώρα μας (στοιχεία 2013).

⁵ Στις ώριμες ευρωπαϊκές αγορές, υπάρχουν ευνοϊκές συνθήκες για αύξηση των εισαγωγών βιολογικών προϊόντων από την Ελλάδα, καθώς η εσωτερική τους ζήτηση για βιολογικά προϊόντα είναι πολύ υψηλότερη από την παραγωγική τους δυναμικότητα.

ως ζωτροφή παρουσιάζει σημαντικά πλεονεκτήματα αφού μειώνει τις ανάγκες εισαγωγών ζωτροφών (σήμερα είναι σε μεγάλο βαθμό εισαγόμενες και γενετικά τροποποιημένες) και παρέχει ποιοτικότερη ζωτροφή άρα και ποιοτικότερη παραγωγή προϊόντων ζωικής προέλευσης (Παράρτημα ΙΧ).

Η. Η ανάγκη προστασίας της μελισσοκομίας και προώθησης των μελισσοκομικών προϊόντων

Η μελισσοκομία αποτελεί ένα σημαντικό κλάδο της πρωτογενούς παραγωγής καθώς δίνει διέξοδο απασχόλησης στην ύπαιθρο, με ιδιαίτερη σημασία για τις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές της χώρας. Τα τελευταία χρόνια, η ελληνική μελισσοκομία ακολουθεί μια σταθερά αναπτυσσόμενη πορεία σε όλη τη χώρα. Επιπρόσθετα, τα τελευταία χρόνια η παραγωγικότητα (απόδοση μελιού ανά κυψέλη) της μελισσοκομίας αυξήθηκε με ταχύτερους ρυθμούς από ό,τι στο μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο, καθιστώντας προφανές το ότι η μελισσοκομία αποτελεί έναν δυναμικά αναπτυσσόμενο κλάδο στην χώρα μας (βλ. αναλυτικότερα στοιχεία στο Παράρτημα Χ της Αιτιολογικής Έκθεσης).

Πρέπει να τονιστεί εδώ ότι, λόγω υψηλού κόστους παραγωγής (εποχιακές μετακινήσεις και χαμηλή απόδοση/κυψέλη), το ελληνικό μέλι δεν μπορεί να ανταγωνιστεί σε τιμή τα φθηνά μέλια τρίτων χωρών ούτε στην εσωτερική αγορά ούτε στο εξωτερικό. Το ελληνικό μέλι είναι διεθνώς αναγνωρισμένο και οικονομικά ανταγωνιστικό μόνο επειδή είναι ποιοτικό. Η διεθνής αναγνώριση ισχύει και για τα υπόλοιπα μελισσοκομικά προϊόντα, όπως βασιλικός πολτός, κερύ και πρόπολη, αλλά και φαρμακευτικά/καλλυντικά προϊόντα υψηλής ποιότητας που περιέχουν συστατικά του μελιού.

Η ποιότητά του μελιού βασίζεται στην ελληνική βιοποικιλότητα, το ξηροθερμικό κλίμα, την ορθή μελισσοκομική πρακτική και την απουσία καλλιέργειας ΓΤΟ. Η συντριπτική πλειοψηφία των Ευρωπαίων και Ελλήνων πολιτών δεν επιθυμεί να καταναλώνει ΓΤ τρόφιμα, ενώ αντιθέτως προσανατολίζεται όλο και περισσότερο προς την κατανάλωση προϊόντων υψηλής ποιότητας. Πρέπει επομένως να διασφαλιστεί το δικαίωμα του παραγωγού στην παραγωγή τέτοιου μελιού, με στόχο τις απαιτήσεις της αγοράς.

Ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες για υψηλές αποδόσεις στην μελισσοκομία είναι η βιοποικιλότητα, η οποία έχει μια σχέση αμφίδρομης εξάρτησης με τη μελισσοκομία (τροφή από τα φυτά/επικοινωνία από τις μέλισσες). Με τις ισχύουσες καλλιεργητικές τεχνικές, το μέγεθος των αγροτεμαχίων στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερα μικρό, ενώ γύρω από αυτά αναπτύσσονται άγρια φυτικά είδη (π.χ. αγριοβαμβακιά και πολύκομπος στις καλαμιές που μένουν μετά το θερισμό των σιτηρών, πλήθος αγριολούλουδων στους οπωρώνες γενικότερα) τα οποία είναι απαραίτητα για ποικίλη και ισορροπημένη διατροφή των μελισσών. Εξίσου πλούσια και σημαντική με τη βιοποικιλότητα των ελληνικών φυτών είναι και η βιοποικιλότητα των άγριων επικονιαστών της Ελλάδας. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι στη Μελισσοθήκη του Αιγαίου⁶ έχουν καταχωρηθεί 500 ταξινομημένα είδη άγριων μελισσών από τη Λέσβο, όσα δηλ. έχει ολόκληρη η Γερμανία.⁷ Η διατήρηση αυτών των ειδών, εκ των οποίων κάποια έχουν ειδικότητα κι επικοινωνούν ένα μόνο είδος αγριολούλουδων (άρα η εξαφάνιση του ενός συνεπάγεται την εξαφάνιση του άλλου), είναι άκρως σημαντική για τη διατήρηση της τοπικής ενδημικής χλωρίδας. Η Ελλάδα διαθέτει 6.900 είδη και υποείδη φυτών (taxa) και σχεδόν το 1/3 αποτελούν τα ενδημικά είδη (1.350 taxa). Πολλά βότανα με σημαντικές φαρμακευτικές ιδιότητες περιλαμβάνονται σε αυτά τα είδη κι αποτελούν παγκόσμια κληρονομιά και παρακαταθήκη.

Η καλλιέργεια ΓΤΟ δύναται να δημιουργήσει πολλά προβλήματα καθώς μπορεί μέσω της μέλισσας να απελευθερωθεί γενετικό υλικό στη φύση το οποίο να μεταφερθεί σε άλλα άγρια, συγγενή φυτά (πχ. ελαιοκράμβη και η συγγενής της βρούβα). Επίσης, η καλλιέργεια γενετικά τροποποιημένων φυτών ανθεκτικών στα ζιζανιοκτόνα είναι ασύμβατη με την μελισσοκομία δεδομένου ότι στις συγκεκριμένες καλλιέργειες γίνεται αλόγιστη χρήση ζιζανιοκτόνων, με άμεση συνέπεια την έλλειψη άγριων φυτικών ειδών γύρω από τις καλλιέργειες αυτές. Εξάλλου η καλλιέργεια ΓΤΟ οδηγεί σε συστήματα μονοκαλλιέργειας, πράγμα που δεν ευνοεί την μελισσοκομία καθώς η διατροφή με μόνο ένα είδος γύρης οδηγεί σε βαθμιαία κατάρρευση του μελισσιού.

Η καλλιέργεια ΓΤΟ πρακτικά αφαιρεί το δικαίωμα των παραγωγών μελισσοκόμων και αγροτών να παράγουν ασφαλή και ποιοτικά προϊόντα, βιολογικά ή ολοκληρωμένης διαχείρισης. Η εξαιρετικά εκτεταμένη μελισσοτροφία στην χώρα μας, καθώς και η νομαδική μορφή της μελισσοκομίας στην χώρα μας καθιστά αδύνατη την λήψη μέτρων συνύπαρξης. Η απόσταση που μπορεί να καλύψει ένα μελίσι σε αναζήτηση τροφής είναι κατά μέσο όρο 3-4

⁶ http://lab-biogeography-ecology.aegean.gr/pdf_folder/GREEK%20MELISSOTHIKH.pdf

⁷ Ιδιαίτερη είναι και η συρφιδοπανίδα της Λέσβου, με ταξινομημένα πάνω από 100 είδη συρφίδων, από τα οποία 7 είναι νέα για την επιστήμη. Το έργο αυτό του Πανεπιστημίου του Αιγαίου (Ερευνήτρια Δρ Θεοδώρα Πετανίδου) είναι σε εξέλιξη, ενώ για την ηπειρωτική Ελλάδα και ειδικά στις ορεινές περιοχές, δεν υπάρχει ακόμα πλήρης μελέτη. Σημειώνεται επίσης ότι ορισμένα φυτά έχουν συνελεγχθεί με μόνο ένα είδος εντόμου ικανού να τα επικοινωνήσει, πχ. οι ορχιδέες. Η εξαφάνιση επομένως του ενός οδηγεί και στην εξαφάνιση του άλλου.

χιλιόμετρα, δηλαδή περίπου έκταση 28 τετρ. χιλιομέτρων. Σε ακραίες περιπτώσεις και ως όριο επιβίωσης, θεωρείται ότι η έκταση μπορεί να ανέλθει ακόμα και σε 128 τετρ. χιλιόμετρα⁸.

Επιπρόσθετα, η καλλιέργεια ΓΤ φυτών στην Ελληνική επικράτεια θα είχε ως συνέπεια την ανάγκη πρόσθετων ελέγχων από τους μελισσοκόμους πράγμα που θα οδηγούσε σε ακόμα υψηλότερο κόστος παραγωγής.

Η καλλιέργεια λοιπόν ΓΤΟ δεν συμβαδίζει με τη δυναμική ανάπτυξη της μελισσοκομίας και έρχεται σε αντίθεση με την εθνική αλλά και την κοινοτική πολιτική στο θέμα της μελισσοκομίας, στόχος των οποίων είναι η ανάπτυξη της.

Ο παρών νόμος αποσκοπεί, τέλος, και στη λήψη μέτρων για την πρόληψη της ακούσιας παρουσίας γενετικά τροποποιημένου πολλαπλασιαστικού υλικού, καθώς και στην αποφυγή διασυννοριακών επιμολύνσεων.

Άρθρο 2

Αρμόδια Αρχή

Με το άρθρο αυτό προσδιορίζεται η Αρμόδια Αρχή για την εφαρμογή του παρόντος νόμου και η οποία συγκεντρώνει κατά περίπτωση στοιχεία για την επιβολή εξαιρέσεων από την καλλιέργεια ΓΤΟ.

Άρθρο 3

Μέτρα για την πρόληψη της ακούσιας παρουσίας ΓΤΟ

Στην παράγραφο 1 προβλέπεται ότι με Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα, περιλαμβανομένων και σχετικών διαδικασιών ελέγχων και κυρώσεων, για την πιστοποίηση και εμπορία των σπόρων σποράς των μη γενετικά τροποποιημένων ποικιλιών καλλιεργούμενων φυτών ως προς την παρουσία προσμίξεων με σπόρους γενετικά τροποποιημένων ποικιλιών φυτικών ειδών, με σκοπό την αποφυγή της ακούσιας παρουσίας γενετικά τροποποιημένου πολλαπλασιαστικού υλικού σε συμβατικό και βιολογικό υλικό. Στην παράγραφο 2 και ενόψει της ανάγκης πρόληψης πιθανής διασυννοριακής μόλυνσης από γειτονικό κράτος μέλος στο οποίο επιτρέπεται η καλλιέργεια προβλέπεται η συνεργασία με τα γειτονικά κράτη για τη θέσπιση κατάλληλων μέτρων στις μεθοριακές περιοχές.

Άρθρο 4

Καλλιέργεια

Λόγω της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ζητήματα διάθεσης στην αγορά και εισαγωγών ΓΤΟ ρυθμίζονται νομοθετικά σε επίπεδο Ένωσης. Η πείρα όμως από την έως τώρα εφαρμογή του ευρωπαϊκού νομοθετικού πλαισίου κατέδειξε ότι η καλλιέργεια ΓΤΟ αντιμετωπίζεται αποτελεσματικότερα σε επίπεδο χώρας.

Για το σκοπό αυτό, η οδηγία (ΕΕ) 2015/412 (που τροποποιεί την οδηγία 2001/18/ΕΚ) δίνει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αδειοδότησης της καλλιέργειας ενός ΓΤΟ που λαμβάνει χώρα σε ευρωπαϊκό επίπεδο, να ζητήσουν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οποιαδήποτε στιγμή έως κάποια συγκεκριμένη χρονική προθεσμία (που ορίζεται σε 45 ημέρες μετά την από την ημερομηνία της κυκλοφορίας της έκθεσης αξιολόγησης βάσει του άρθρου 14 παράγραφος 2 της οδηγίας 2001/18/ΕΚ ή από την παραλαβή της γνώμης της Ευρωπαϊκής Αρχής Ασφαλείας Τροφίμων βάσει του άρθρου 6 παράγραφος 6 και του άρθρου 18 παράγραφος 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1829/2003) την αναπροσαρμογή του γεωγραφικού πεδίου εφαρμογής της γραπτής συγκατάθεσης ή έγκρισης (υποβάλλοντας αίτημα αναπροσαρμογής του γεωγραφικού πεδίου της κοινοποίησης/αίτησής που υποβλήθηκε σύμφωνα με το μέρος Γ της οδηγίας 2001/18/ΕΚ ή σύμφωνα με τα άρθρα 5 και 17 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1829/2003), ώστε να αποκλεισθεί από την καλλιέργεια το σύνολο ή τμήμα της ελληνικής επικράτειας. Η Ελλάδα κάνει χρήση της δυνατότητας αυτής (opt out) στην εν λόγω πρώτη φάση σύμφωνα με τα ειδικότερα προβλεπόμενα στην παράγραφο 1.

⁸ Επιπλέον, οι μελισσοκόμοι, για την εντατικότερη εκμετάλλευση των μελισσοσμηνών, μετακινούν τα μελισσοσμήνη τους στην κάθε φορά κατάλληλη μελισσοκομική χλωρίδα που βρίσκεται σε ανθοφορία (3 φορές το χρόνο κατά μέσο όρο). Ειδικότερα, κατά την περίοδο του καλοκαιριού (Ιούλιο-Σεπτέμβριο), το 50% των μελισσοσμηνών της χώρας είτε ως μόνιμη εγκατάσταση είτε ως μετακινούμενης, θα εκμεταλλευτούν την ανθοφορία κυρίως του βαμβακιού αλλά και των υπόλοιπων καλλιεργειών που συνήθως γεινιάζουν με τη βαμβακοκαλλιέργεια, άλλες εκτατικές καλλιέργειες π.χ. αραβοσίτου, σόγιας, ζαχαροτεύτλων και βιομηχανικής τομάτας, καθώς και τα αυτοφυή φυτά που αναπτύσσονται ανάμεσα από τα αγροτεμάχια. Επίσης, κατά την ανοιξιάτικη περίοδο, υπολογίζεται ότι μεταφέρονται περί τα 100.000 μελισσοσμήνη σε καλλιέργειες ελαιοκράμβης.

Το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής της γνωστοποίησης/αίτησης αναπροσαρμόζεται εκτός εάν ο κοινοποιών/αιτών επιβεβαιώσει το γεωγραφικό πεδίο της αίτησης/κοινοποίησής του εντός ταχθείσης προθεσμίας 30 ημερών αφότου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή του ανακοίνωσε το αίτημα.

Σε περίπτωση που ο κοινοποιών/αιτών δεν απαντήσει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θεωρείται ότι έχει συναινέσει σιωπηρά στην αναπροσαρμογή του γεωγραφικού πεδίου εφαρμογής της κοινοποίησης/αίτησης.

Επομένως, εφόσον εντός 30 ημερών από την υποβολή του αιτήματος αυτού από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ο κοινοποιών/αιτών αναπροσαρμόσει το γεωγραφικό πεδίο της αρχικής κοινοποίησης/αίτησής του ή δεν απαντήσει, η καλλιέργεια του εν λόγω ΓΤΟ απαγορεύεται αυτόματα στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

Σημειώνεται ότι η επιβεβαίωση αυτή δεν θίγει τις εξουσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που προβλέπονται στο άρθρο 19 της οδηγίας 2001/18/ΕΚ ή τα άρθρα 7 και 19 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1829/2003, ανάλογα με την περίπτωση, να πραγματοποιήσει αυτή την αναπροσαρμογή όπου ενδείκνυται, υπό το πρίσμα της αξιολόγησης περιβαλλοντικών κινδύνων που έχει καταρτίσει η Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλείας Τροφίμων.

Στην παράγραφο 2 γίνεται χρήση της διακριτικής ευχέρειας που παρέχει η οδηγία 2015/412/ΕΕ στα κράτη μέλη για την εισαγωγή περιορισμών/απαγορεύσεων σε περίπτωση που δεν έχει υποβληθεί αίτημα αναπροσαρμογής του γεωγραφικού πεδίου, ή εάν ο κοινοποιών/αιτών έχει επιβεβαιώσει το γεωγραφικό πεδίο της αρχικής κοινοποίησης/αίτησής του (opt out, φάση 2). Στην περίπτωση αυτή, η Αρμόδια Αρχή του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων εισηγείται αιτιολογημένα μέτρα που περιορίζουν ή απαγορεύουν την καλλιέργεια στο σύνολο της ελληνικής επικράτειάς του εν λόγω ΓΤΟ, από τη στιγμή που αυτό εγκρίνεται κατ' εφαρμογή του μέρους Γ της οδηγίας 2001/18/ΕΚ ή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1829/2003, για λόγους διαφορετικούς και συμπληρωματικούς εκείνων που αξιολογούνται βάσει της εναρμονισμένης δέσμης ενωσιακών κανόνων, δηλαδή της οδηγίας 2001/18/ΕΚ και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1829/2003, οι οποίοι λόγοι συνάδουν με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αυτοί οι λόγοι μπορούν να αφορούν ενδεικτικά στόχους περιβαλλοντικής ή γεωργικής πολιτικής ή άλλους επιτακτικούς λόγους όπως είναι η πολεοδομία και η χωροταξία, η χρήση γης, κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις, η συνύπαρξη, η δημόσια τάξη και άλλοι σημαντικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος. Αυτοί οι λόγοι μπορούν να προβληθούν μεμονωμένα ή σε συνδυασμό, με εξαίρεση τους λόγους δημόσιας τάξης.

Το επίπεδο προστασίας που έχει επιλεγεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την υγεία ανθρώπων ή των ζώων καθώς και το επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος επιτρέπουν την ενιαία επιστημονική αξιολόγηση σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, σύμφωνα με την οδηγία 2001/18/ΕΚ. Για να αποφευχθεί, λοιπόν, παρεμβολή στις αρμοδιότητες που απονέμουν στους αξιολογητές και διαχειριστές κινδύνων η οδηγία 2001/18/ΕΚ και ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1829/2003, τα αιτιολογημένα μέτρα θα πρέπει να επικαλούνται μόνον λόγους που σέβονται τους στόχους της περιβαλλοντικής πολιτικής σχετικά με τις επιπτώσεις οι οποίες είναι διαφορετικές και συμπληρωματικές προς την αξιολόγηση κινδύνων για την υγεία και το περιβάλλον που αξιολογούνται με διαδικασίες έγκρισης προβλεπόμενες στην οδηγία 2001/18/ΕΚ και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1829/2003, όπως είναι η διατήρηση και η ανάπτυξη γεωργικών πρακτικών που παρέχουν καλύτερη δυνατότητα συνδυασμού της παραγωγής με τη βιωσιμότητα του οικοσυστήματος, ή διατήρηση της τοπικής βιοποικιλότητας, περιλαμβανομένων ορισμένων βιότοπων και οικοσυστημάτων, ή ορισμένων τύπων χαρακτηριστικών της φύσης και του τοπίου, καθώς και ορισμένων ειδικών λειτουργιών και υπηρεσιών οικοσυστημάτων.

Τα αιτιολογημένα μέτρα μπορούν να επικαλούνται επίσης λόγους κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων οι οποίες θα μπορούσαν να προκύψουν από την καλλιέργεια ΓΤΟ. Αυτοί οι λόγοι μπορεί να σχετίζονται με το υψηλό κόστος, το πρακτικώς ανέφικτο ή την αδυναμία εφαρμογής μέτρων συνύπαρξης λόγω ειδικών γεωγραφικών συνθηκών, όπως στην περίπτωση μικρών νησιών ή ορεινών περιοχών, ή λόγω ανάγκης να αποφευχθεί η παρουσία ΓΤΟ σε άλλα προϊόντα, όπως σε συγκεκριμένα ή ιδιαίτερα προϊόντα. Επιπλέον, στους λόγους που έχουν σχέση με στόχους γεωργικής πολιτικής μπορεί να συγκαταλέγονται η ανάγκη να προστατευθεί η ποικιλότητα της γεωργικής παραγωγής και η ανάγκη να διασφαλιστεί η καθαρότητα των σπόρων σποράς και του φυτικού πολλαπλασιαστικού υλικού ή λόγους που συνδέονται με τις καλλιεργητικές παραδόσεις.

Τέλος, με σκοπό την απλούστευση και επίστευση των απαιτούμενων διαδικασιών, τα μέτρα αυτά μπορεί να εφαρμόζονται και για μια ομάδα ΓΤΟ που προσδιορίζεται από την καλλιεργητική ποικιλία ή χαρακτηριστικό (π.χ. για όλα τα είδη ΓΤ αραβόσιτου).

Σύμφωνα με την παράγραφο 3, η Αρμόδια Αρχή, πριν από τη θέσπιση των μέτρων, ανακοινώνει τουλάχιστον 75 ημέρες πριν την έγκρισή τους στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχέδιο αυτών των μέτρων και τους αντίστοιχους λόγους που προβάλλουν προκειμένου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να έχει τη δυνατότητα να προβεί σε παρατηρήσεις, δεδομένου ότι τα μέτρα αυτά επηρεάζουν τη λειτουργία της κοινής αγοράς. Τα μέτρα αυτά, ταυτόχρονα με την ανακοίνωσή τους στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τίθενται σε δημόσια διαβούλευση για 30 ημερολογιακές ημέρες.

Αυτή η ανακοίνωση μπορεί να πραγματοποιηθεί πριν ολοκληρωθεί η διαδικασία έγκρισης του ΓΤΟ σύμφωνα με το μέρος Γ της οδηγίας 2001/18/ΕΚ ή σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1829/2003. Κατά τη διάρκεια του χρονικού αυτού διαστήματος, η Αρμόδια Αρχή οφείλει να μην εγκρίνει ούτε να εφαρμόσει αυτά τα μέτρα και, ταυτόχρονα,

μεριμνά ώστε να απέχουν οι επιχειρηματίες από την καλλιέργεια του(των) εν λόγω ΓΤΟ. Κατά τη διάρκεια της ταχθείσας ανασταλτικής περιόδου οποιοσδήποτε αιτών/κάτοχος της έγκρισης επηρεάζεται από τα μέτρα για τον περιορισμό ή την απαγόρευση της καλλιέργειας του εν λόγω ΓΤΟ θα πρέπει να απέχει από όλες τις δραστηριότητες που σχετίζονται με την καλλιέργεια του εν λόγω ΓΤΟ στο σύνολο ή τμήμα της επικράτειας.

Μετά τη λήξη του χρονικού διαστήματος των 75 ημερών, θεσπίζονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και Ενέργειας τα μέτρα είτε με τη μορφή που προτάθηκαν αρχικά είτε όπως τροποποιήθηκαν για να ληφθούν υπόψη τυχόν οι μη δεσμευτικές παρατηρήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή τυχόν παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν στη δημόσια διαβούλευση. Τα μέτρα αυτά κοινοποιούνται αμελλητί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στα άλλα κράτη μέλη και στον κάτοχο της έγκρισης και δημοσιοποιούνται σε όλους τους ενδιαφερόμενους παράγοντες, περιλαμβανομένων των καλλιεργητών.

Στην παράγραφο 4 προβλέπεται η διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί από την Αρμόδια Αρχή σε περίπτωση που αποφασιστεί η επανένταξη του συνόλου ή τμήματος της επικράτειάς στο γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής της συγκατάθεσης/έγκρισης από το οποίο είχε προηγουμένως αποκλεισθεί. Για την υποβολή της σχετικής αίτησης επανένταξης απαιτείται έκδοση κοινής απόφασης των Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και Ενέργειας με την οποία ανακαλείται εν μέρει ή στο σύνολό της η αρχική Κοινή Υπουργική Απόφαση λήψης των μέτρων. Η απόφαση συνοδεύεται από ειδική αιτιολόγηση (έκθεση τεκμηρίωσης) που τεκμηριώνει την άρση των λόγων λήψης της απόφασης εξαίρεσης σε συνδυασμό και με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 1 ως προς τα ειδικά χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος υποδοχής και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των γεωργικών καλλιεργειών σε συνδυασμό με τους στόχους της γεωργικής πολιτικής και τυχόν πρόσθετους λόγους βάσει των οποίων είχε απαγορευτεί η καλλιέργεια του εν λόγω ΓΤΟ. Πριν από την έκδοση της εν λόγω Απόφασης, σχέδιο αυτής συνοδευόμενο από την έκθεση τεκμηρίωσης τίθεται υποχρεωτικά σε δημόσια διαβούλευση για 90 ημερολογιακές ημέρες προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στο ενδιαφερόμενο κοινό να εκφράσει τις απόψεις του.

Στην παράγραφο 5 προβλέπεται η υποχρέωση της Αρμόδιας Αρχής να ενημερώσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αφού το μέτρο επηρεάζει τη λειτουργία της κοινής αγοράς.

Στην παράγραφο 6 διευκρινίζεται ότι οι περιορισμοί ή οι απαγορεύσεις που εγκρίνονται βάσει του παρόντος νόμου αναφέρονται στην καλλιέργεια και δεν αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία εγκεκριμένων ΓΤΟ ως προϊόντων ή εντός προϊόντων.

Άρθρο 5

Κυρώσεις

Στο άρθρο αυτό προβλέπεται η επιβολή κυρώσεων σε περίπτωση παραβάσεων των διατάξεων του παρόντος.

Παράρτημα Ι της Αιτιολογικής Έκθεσης

Πίνακας 1. Γνώμη γεωργών/παραγωγών για την καλλιέργεια γενετικά τροποποιημένων φυτών (στοιχεία Υπ. Αγρ. Ανάπτυξης & Τροφίμων με α.π. 3188/123680) (σε ΠΟΣΟΣΤΑ%)

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΖΩΝΗ / <u>ΑΡΙΘΜΟΣ</u> <u>ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ</u>	1. γνωρίζεις αν καλλιεργούνται ΓΤΟ στην Ελλάδα;			αν επιτραπεί η καλλιέργεια ΓΤΟ:														
				2. Η διακίνηση ΓΤ σπόρων από τις <u>διεθνείς</u> σποροπαραγωγικές <u>εταιρείες</u> , θα έχει <u>οικονομικό αντίκτυπο</u> <u>στις μικρότερες;</u>			3. Θα υπάρχουν <u>κοινωνικές</u> <u>επιπτώσεις στις επόμενες</u> <u>γενιές</u> παραγωγών (π.χ. εγκατάλειψη μικρών αγροτεμαχίων, ΜΗ- ελεύθερη επιλογή φυτικών ειδών, συμβατικών ή βιολογικών καλλιεργειών);			4. αν επιτραπεί η καλλιέργεια ΓΤΟ, θα υπάρχουν <u>οικονομικές</u> <u>επιπτώσεις στις</u> <u>επόμενες γενιές</u> <u>παραγωγών;</u>			5. θα επιφέρει <u>εγκατάλειψη</u> της υπαίθρου;			6. Θα υπάρχουν αρνητικές επιπτώσεις στο <u>περιβάλλον;</u>		
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΑ
ΘΡΑΚΗ / <u>82 παραγωγοί</u>	82	18	0	78	7	15	77	17	6	52	32	16	50	35	15	72	12	16
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ / <u>226 παραγωγοί</u>	79	21	0	83	10	7	89	7	4	63	26	12	53	39	8	71	14	15
ΚΕΝΤΡΙΚΗ & ΝΟΤΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ / <u>127 παραγωγοί</u>	51	49	0	65	17	18	69	20	10	49	35	17	50	43	8	72	17	10
ΝΗΣΙΑ / <u>74 παραγωγοί</u>	53	47	0	91	4	5	82	11	7	77	16	7	70	23	7	85	11	4
ΓΕΝ. ΣΥΝΟΛΟ / <u>509 παραγωγοί</u>	69	31	0	79	10	11	81	13	6	60	28	13	54	37	9	74	14	12

(Παράρτημα Ι (συνέχεια))

Πίνακας 2. ΓΝΩΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΣΠΟΡΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΣΠΟΡΩΝ ΦΜΚ
(σύνολο: 62 εταιρείες από Ξάνθη, Δράμα, Σέρρες, Μαγνησία, Βοιωτία, Μεσσηνία)-ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (%)

1. γνωρίζεις αν καλλιεργούνται ΓΤΟ στην Ελλάδα;			2. Η διακίνηση ΓΤ σπόρων από τις <u>διεθνείς</u> σποροπαραγωγικές εταιρείες, θα έχει <u>οικονομικό αντίκτυπο στις μικρότερες;</u>			αν επιτραπεί η καλλιέργεια ΓΤΟ:																	
						3. Θα υπάρχουν <u>κοινωνικές επιπτώσεις στις επόμενες γενιές παραγωγών</u> (π.χ. εγκατάλειψη μικρών αγροτεμαχίων, ΜΗ- ελεύθερη επιλογή φυτικών ειδών, συμβατικών ή βιολογικών καλλιεργειών)			4. αν επιτραπεί η καλλιέργεια ΓΤΟ, θα υπάρχουν <u>οικονομικές επιπτώσεις στις επόμενες γενιές παραγωγών;</u>			5. θα επιφέρει <u>εγκατάλειψη</u> της υπαίθρου;			6. Θα υπάρχουν αρνητικές επιπτώσεις στο <u>περιβάλλον;</u>								
ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΑ						
89	11	0	85	15	0	84	13	3	58	32	10	55	32	13	75	10	15						

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1. Από τους 509 παραγωγούς που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο:
2. Περισσότερο από τα 2/3 των παραγωγών γνωρίζουν ότι δεν καλλιεργούνται ΓΤ φυτά στην Ελλάδα.
3. Το 79% αυτών εκτιμά ότι η διακίνηση ΓΤ σπόρων σποράς από τις μεγάλες διεθνείς εταιρείες θα επιφέρει επιπτώσεις στις μικρότερες, ενώ μόνο το 10% εκτιμά ότι δεν θα υπάρξουν τέτοιες επιπτώσεις.
4. Το 81% των παραγωγών εκτιμά ότι θα υπάρχουν μακροπρόθεσμες ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ επιπτώσεις, π.χ. μη δυνατότητα ελεύθερης επιλογής φυτικού είδους, συμβατικών και βιολογικών καλλιεργειών, καλλιέργεια σε μικρά αγροτεμάχια, κλπ.
5. Το 60% των παραγωγών εκτιμά ότι θα υπάρχουν μακροπρόθεσμες ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ επιπτώσεις, ενώ το 28% πως όχι.
6. Το 54% των παραγωγών εκτιμά ότι θα εγκαταλειφθεί η υπαίθρος, ενώ το 37% πως όχι. Αυτό επιβεβαιώνει τις προηγούμενες δύο απαντήσεις όπου, κατά τη γνώμη των παραγωγών, οι επιπτώσεις από την καλλιέργεια ΓΤ φυτών θα είναι καταρχήν κοινωνικές, καθότι κάποιο μέρος των παραγωγών θα υποχρεωθεί να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες. Το γεγονός ότι οι μισοί περίπου ερωτηθέντες παραγωγοί υποστηρίζουν ότι θα υπάρχουν οικονομικές επιπτώσεις στις ερχόμενες γενιές παραγωγών, παραπέμπει σε κίνδυνο έντονου διαπληκτισμού μεταξύ των παραγωγών που θα υποχρεωθούν να προσαρμοσθούν στην καλλιέργεια ΓΤ φυτών, με αυτούς που δεν θα θέλουν να προβούν σε τέτοια ριζική αλλαγή. Οι παραγωγοί αυτοί, που αποτελούν και την πλειονότητα των παραγωγών, θα θελήσουν να στηρίξουν κατά το δυνατόν το δικαίωμά τους για επιλογή τύπου καλλιέργειας, ενώ αλλιώς θα αναγκαστούν να εγκαταλείψουν την υπαίθρο.
7. Τέλος φαίνεται η ιδιαίτερη ευαισθητοποίηση των παραγωγών στις επιπτώσεις στο περιβάλλον, από την καλλιέργεια γενετικά τροποποιημένων φυτών.

Οι θέσεις των 62 ερωτηθέντων εγχώριων εμπορικών και σποροπαραγωγικών επιχειρήσεων είναι πολύ κοντινές με αυτές των παραγωγών, εκτός του ότι το ποσοστό αυτών που γνωρίζει ότι δεν καλλιεργούνται ΓΤ φυτά στην Ελλάδα είναι σαφώς μεγαλύτερο (89% έναντι 69%).

**Παράρτημα II της Αιτιολογικής Έκθεσης
Μέσο μέγεθος αγροτεμαχίων (Πηγή: ΟΠΕΚΕΠΕ)**

Ενδεικτικά για το βαμβάκι που αποτελεί σημαντικό ελληνικό προϊόν, κατά μέσο όρο την τριετία 2011-2013 η συνολική έκταση βαμβακοκαλλιέργειας στην Χώρα 2.759.900 στρέμματα, τα οποία αντιστοιχούν σε 37.485 βαμβακοκαλλιεργητές. Η κατανομή των αγροτεμαχίων ανά παραγωγό έχει ως εξής:

Πίνακας 1

Μέγεθος εκμετάλλευσης	% του συνόλου των εκμεταλλεύσεων με βαμβάκι
Από 0 στρ. έως 50 στρ.	65,6%
Από 50,1 στρ. έως 80 στρ.	14,8%
Από 80,1 στρ. έως 100 στρ.	5,6%
Από 100,1 στρ. έως 200 στρ.	10,7%
Από 200,1 στρ. και πάνω	3,2%

Δηλαδή, περισσότεροι από τους μισούς βαμβακοπαραγωγούς της Χώρας καλλιεργούν εκτάσεις μικρότερης από 5 στρέμματα, ενώ το ποσοστό βαμβακοκαλλιεργητών με εκτάσεις πάνω από 200 εκτάρια είναι ελάχιστο.

Αντίστοιχα, η μέση έκταση των αγροτεμαχίων για πέντε ακόμα σημαντικά φυτικά είδη μεγάλης καλλιέργειας έχει ως εξής (Πηγή: ΟΠΕΚΕΠΕ)

Πίνακας 2

Φυτικό είδος (2014)	Πλήθος Αιτήσεων στον ΟΠΕΚΕΠΕ	Σύνολο στρεμμάτων	Μέσος όρος μεγέθους αγροτεμαχίων (στρέμματα)
Αραβόσιτος	58.196	1.426.113	24,51
Ελαιοκράμβη	953	40.718	42,73
Σόγια	1.257	32.277	25,68
Τεύτλα	6.678	78.100	11,70
Τομάτα για μεταποίηση	1.532	50.664	33,07

Παράρτημα ΙΙΙ της Αιτιολογικής Έκθεσης-ακραία καιρικά φαινόμενα κατά τους μήνες καλλιέργειας

Ειδικά σε ό,τι αφορά στη συχνότητα των ακραίων καιρικών φαινομένων, σύμφωνα με τους επίσημους χάρτες του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών κατά την τελευταία δεκαετία, παρουσιάζονται κάθε έτος τουλάχιστον 15 τέτοια ακραία καιρικά φαινόμενα (πλημμύρες και θύελλες), ενώ το 2009 και το 2014 ήταν περισσότερα από 25 ανά έτος. Ενδεικτικά, αναφέρονται μερικά από τα ακραία καιρικά φαινόμενα για την περίοδο από Μάρτιο έως και Νοέμβριο της τελευταίας δεκαετίας:

- Μάιος 2005: Ξαφνική πλημμύρα λόγω καταιγίδων και χαλάζι στον Ν. Ηρακλείου.
- Ιούλιος 2005: Ξαφνική πλημμύρα λόγω καταιγίδων στον Ν. Θεσσαλονίκης.
- Αύγουστος 2005: Ξαφνική πλημμύρα λόγω καταιγίδων στους Ν. Λαρίσης, Θάσο, Ξάνθη, Χαλκιδική.
- Οκτώβριος 2005: Ξαφνική πλημμύρα λόγω καταιγίδων στους Ν. Θεσσαλονίκης, Χαλκιδικής, Καβάλας & Ηλείας.
- Μάρτιος 2006: Πλημμύρα λόγω καταιγίδων στον Ν. Έβρου.
- Ιούλιος 2006: Ξαφνική πλημμύρα λόγω καταιγίδων στην Κέρκυρα.
- Σεπτέμβριος 2006: Ξαφνική πλημμύρα λόγω καταιγίδων στους Ν. Καρδίτσας & Αχαΐας.
- Οκτώβριος 2006: Ξαφνική πλημμύρα λόγω καταιγίδων σε Κρήτη, Δωδεκάνησα, Κυκλάδες, Χαλκιδική & Θεσσαλονίκη.
- Μάιος 2007: Ξαφνική πλημμύρα λόγω καταιγίδων και υπερχειλίση του ποταμού Λούσιου στον Ν. Αρκαδίας.
- Ιούνιος 2007: Ξαφνική πλημμύρα λόγω καταιγίδων στους Ν. Θεσσαλονίκης, Καβάλας & Σερρών.
- Σεπτέμβριος 2007: Ξαφνική πλημμύρα λόγω καταιγίδων στους Ν. Χαλκιδικής, Έβρου & Σερρών καθώς και σφοδρή χαλαζόπτωση.
- Αύγουστος 2008: Ξαφνική πλημμύρα λόγω καταιγίδων σε πολλές περιοχές της Κεντρικής & Βορείου Ελλάδος και στον Ν. Βοιωτίας.
- Σεπτέμβριος 2008: Ξαφνική πλημμύρα λόγω καταιγίδων στους Ν. Μεσσηνίας, Ζακύνθου & Σερρών.
- Οκτώβριος 2008: Ξαφνική πλημμύρα λόγω καταιγίδων στον Ν. Αιτωλοακαρνανίας.
- Μάρτιος 2009: Ανεμοστρόβιλος στον Ν. Ηλείας.
- Ιούλιος 2009: Ξαφνική πλημμύρα λόγω καταιγίδων στους Ν. Θεσσαλονίκης, Αττικής, Σερρών, Χαλκιδικής, Πιερίας & Κιλκίς.
- Σεπτέμβριος 2009: Ξαφνική πλημμύρα λόγω καταιγίδων στην Εύβοια.
- Σεπτέμβριος 2010: Ξαφνική πλημμύρα λόγω καταιγίδων στην Δυτική & Βόρεια Ελλάδα καθώς και στον Ν. Τρικάλων.
- Οκτώβριος 2010: Ξαφνική πλημμύρα λόγω καταιγίδων στους Ν. Αττικής, Θεσσαλονίκης, Χαλκιδικής, Αργολίδος, Ηλείας.
- Αύγουστος 2011: Ξαφνική πλημμύρα λόγω καταιγίδων στον Ν. Μαγνησίας.
- Σεπτέμβριος 2011: Ξαφνική πλημμύρα λόγω καταιγίδων στους Ν. Θεσσαλονίκης και Χαλκιδικής, ανεμοστρόβιλος στη Λευκάδα.
- Μάιος 2012: Ξαφνική πλημμύρα λόγω καταιγίδων και χαλάζι στους Ν. Λαρίσης, Φθιώτιδος & Σερρών.
- Σεπτέμβριος 2012: Χαλάζι, καταιγίδες και ισχυροί άνεμοι στους Ν. Κεφαλονιάς, Αχαΐας, Φθιώτιδος, Ηλείας, Βοιωτίας και στους Παξούς.
- Μάρτιος 2013: Ανεμοστρόβιλος, καταρρακτώδης βροχή και χαλάζι στους Ν. Ιωννίνων, με πλημμύρες στον Ν. Άρτας.
- Σεπτέμβριος 2013: Ανεμοθύελλα και πλημμύρες στους Ν. Φωκίδος, Αχαΐας, Αττικής. Ισχυροί άνεμοι στους Ν. Φθιώτιδος, Τριπόλεως και Καβάλας.
- Μάρτιος 2014: Πλημμύρα από συνεχόμενες βροχοπτώσεις στον Ν. Ηλείας. Πλημμύρες με λάσπη στον Ν. Καβάλας.
- Ιούλιος 2014: Χαλάζι και εκτεταμένες πλημμύρες στους Ν. Θεσσαλονίκης, Καβάλας, Δράμας, Ημαθίας και στην Ορεστιάδα.
- Αύγουστος 2014: Ανεμοθύελλα στους Ν. Λαρίσης και Μαγνησίας.
- Σεπτέμβριος 2014: Ξαφνική πλημμύρα λόγω καταιγίδων στους Ν. Θεσσαλονίκης, Καστοριάς, Αχαΐας και Αιτωλοακαρνανίας.
- Οκτώβριος 2014: Ξαφνική πλημμύρα λόγω καταιγίδων στον Ν. Θεσσαλονίκης. Τριπόλεως, Χανίων Ρεθύμνου και Χαλκιδικής. Ανεμοστρόβιλος στους Ν. Ζακύνθου και Κομοτηνής.

Βιοποικιλότητα και μεταβολές στη γεωργία (ΠΗΓΗ: Hoogeveen et al. 2001)

Η σχέση ανάμεσα στην βιοποικιλότητα και στις μεταβολές της γεωργίας παρουσιάζεται σε μια απλοποιημένη μορφή στο παρακάτω σχήμα, όπου φαίνεται χαρακτηριστικά ότι όσο περισσότερο εντατικοποιείται η γεωργία τόσο μειώνεται η ποικιλότητα των ειδών.

ΣΧΗΜΑ: Γραφική σχέση ανάμεσα στην ποικιλότητα των ειδών χλωρίδας και πανίδας και την ένταση των γεωργικών πρακτικών

**Παράρτημα V της Αιτιολογικής Έκθεσης
Γνώμη των καταναλωτών για την καλλιέργεια Γ.Τ. φυτών και την κατανάλωση Γ.Τ. τροφίμων**

(Στοιχεία «Ένωσης Εργαζομένων Καταναλωτών Ελλάδας», αρ. πρωτ. 1178/23-11-2015)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	Κρίνεις ότι η καλλιέργεια ΓΤ φυτών στην Ελλάδα θα έχει επιπτώσεις:		Θα προτιμούσες ένα γενετικά τροποποιημένο τρόφιμο εφόσον φαινομενικά είναι:		Κρίνεις ότι η παραγωγή γενετικά τροποποιημένων τροφίμων θα βελτιώσει την ποιότητα ζωής σου;	Ο υπάρχων τρόπος σήμανσης στα τρόφιμα που περιέχουν γενετικά τροποποιημένα συστατικά είναι πάντα αρκετά σαφής (δεν παραπλανά τον καταναλωτή);	Κρίνεις ότι η καλλιέργεια γενετικά τροποποιημένων φυτών στην Ελλάδα θα μειώσει τις τιμές των τροφίμων;
		A) στο περιβάλλον;	B) στην καλλιέργεια εγχώριων και προστατευόμενων ποικιλιών φυτικών ειδών;	A) καλύτερο από το αντίστοιχο συμβατικό;	B) ίδιο με το συμβατικό αλλά φθηνότερο;			
Αποτελέσματα σε ποσοστά %	ΝΑΙ	80,21	82,32	74,41	69,66	11,21	8,71	20,32
	ΟΧΙ	11,87	9,37	18,73	22,69	77,71	72,56	58,44
	ΔΞ/ΔΑ	7,92	8,31	6,86	7,65	11,08	18,73	21,24

Το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε τον Νοέμβριο 2015 από 758 καταναλωτές στις εξής γεωγραφικές ζώνες:

- Ανατολική Μακεδονία/Θράκη: 101
- Κεντρική/Δυτική Μακεδονία: 308
- Θεσσαλία: 126
- Αθήνα/ευρύτερη Αττική: 223

Παράρτημα VI της Αιτιολογικής Έκθεσης
Βιολογικές καλλιέργειες και απασχόληση

Στο τέλος του 2011 δραστηριοποιούνταν στον κλάδο 18.415 βιοκαλλιεργητές, 1.506 μεταποιητές, 5 εισαγωγείς και 27 χονδρέμποροι, διακινητές (πηγή: Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων).

Σύμφωνα με σχετική κλαδική μελέτη της Τράπεζας Πειραιώς το 2013, «... από όλες τις μελέτες που έχουν γίνει σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες (Μ. Βρετανία, Γερμανία και Γαλλία) αλλά και στις ΗΠΑ, προκύπτει ότι οι βιολογικές εκμεταλλεύσεις είναι υψηλότερης έντασης εργασίας από τις συμβατικές. Οι θέσεις απασχόλησης που δημιουργούνται στη βιολογική γεωργία είναι περισσότερες σε σχέση με τη συμβατική, αφού πολλές εργασίες δεν γίνονται με χημικά αλλά χειρονακτικά ή με μηχανικά μέσα, ενώ παράλληλα αυξάνεται η οικονομική αυτονομία των εκμεταλλεύσεων λόγω των χαμηλότερων εισροών (λιπάσματα, φυτοφάρμακα κλπ). Οι περισσότερες θέσεις εργασίας στη βιολογική γεωργία, σε σχέση με τη συμβατική, συνδέονται όχι μόνο με τη μεγαλύτερη χρησιμοποίηση μηχανικών ή χειρονακτικών μεθόδων φυτοπροστασίας ή την αμειψισπορά αλλά και με την παράλληλη ενασχόληση των βιοκαλλιεργητών με περισσότερα στάδια της αλυσίδας παραγωγής, όπως τη μεταποίηση, την προβολή και τη λιανική πώληση, με αποτέλεσμα τα οφέλη να διαχέονται σε περισσότερους κλάδους της οικονομίας.».

Εξ άλλου, σύμφωνα με την έρευνα του Πανεπιστημίου του Essex που έγινε για λογαριασμό της Soil Association το 2006, το ποσοστό των βιοκαλλιεργητών που είχαν μεταποιητική δραστηριότητα ήταν τριπλάσιο από αυτό των συμβατικών παραγωγών. Σημαντικό λοιπόν, είναι το γεγονός ότι η δραστηριότητα αυτή, όχι μόνο αποτελεί προοπτική ανάπτυξης ιδιαίτερα για ορεινές και μειονεκτικές περιοχές της χώρας μας, αλλά διασυνδέει την ύπαιθρο με την πόλη καθώς είναι χαρακτηριστική η ύπαρξη έντονου ενδιαφέροντος για επιχειρηματική δραστηριοποίηση στον κλάδο, όχι μόνο από αγρότες αλλά και από κατοίκους αστικών περιοχών, ευαισθητοποιημένους σε θέματα περιβάλλοντος.

Παράρτημα VII της Αιτιολογικής Έκθεσης

Προστασία και ανάπτυξη ντόπιων φυτικών ποικιλιών: κοινοτική και εθνική νομοθεσία

Για φυτά μεγάλης καλλιέργειας και πατάτα:

1. ΟΔΗΓΙΑ 2008/62/ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 20ής Ιουνίου 2008 «για την πρόβλεψη ορισμένων παρεκκλίσεων για την αποδοχή γεωργικών ντόπιων αβελτίωτων φυλών και ποικιλιών που είναι φυσικώς προσαρμοσμένες στις τοπικές και περιφερειακές συνθήκες και απειλούνται από γενετική διάβρωση καθώς και για τη διάθεση στην αγορά σπόρων και σπόρων γεωμύλων των εν λόγω ντόπιων φυλών και ποικιλιών»
2. ΚΥΑ. 324975/11378/2009 (Β' 2038) «Μέτρα για την κατά παρέκκλιση αποδοχή γεωργικών τοπικών αβελτίωτων πληθυσμών και ποικιλιών που είναι φυσικά προσαρμοσμένοι στις τοπικές και περιφερειακές συνθήκες και απειλούνται από γενετική διάβρωση, καθώς και για την εμπορία σπόρων σποράς και κονδύλων πατάτας προς φύτευση των εν λόγω τοπικών αβελτίωτων πληθυσμών και ποικιλιών, σε συμμόρφωση προς την οδηγία 2008/62/ΕΚ της Επιτροπής της 20ης Ιουνίου 2008 (L 162)».
3. ΚΥΑ. 523/8481/2014 (Β'165) «Τροποποίηση της αριθμ. 324975/11378/16.9.2009 απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Μέτρα για την κατά παρέκκλιση αποδοχή γεωργικών τοπικών αβελτίωτων πληθυσμών και ποικιλιών που είναι φυσικά προσαρμοσμένοι στις τοπικές και περιφερειακές συνθήκες και απειλούνται από γενετική διάβρωση, καθώς και για την εμπορία σπόρων σποράς και κονδύλων πατάτας προς φύτευση των εν λόγω τοπικών αβελτίωτων πληθυσμών και ποικιλιών, σε συμμόρφωση προς την οδηγία 2008/62/ΕΚ της Επιτροπής της 20ης Ιουνίου 2008 (L 162)» (Β'2038/21.9.2009).

Για κηπευτικά:

1. ΟΔΗΓΙΑ 2009/145/ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 26ης Νοεμβρίου 2009 «σχετικά με την πρόβλεψη ορισμένων παρεκκλίσεων για την αποδοχή ντόπιων αβελτίωτων φυλών και ποικιλιών κηπευτικών που καλλιεργούνται κατά παράδοση σε συγκεκριμένους τόπους και περιφέρειες και απειλούνται με γενετική διάβρωση και ποικιλιών κηπευτικών οι οποίες δεν έχουν εγγενή αξία για εμπορική φυτική παραγωγή αλλά αναπτύσσονται για καλλιέργεια υπό ιδιαίτερες συνθήκες, και για την εμπορία σπόρων προς σπορά των εν λόγω ντόπιων φυλών και ποικιλιών»
2. ΚΥΑ 134599/2011 (Β'194) Μέτρα για την κατά παρέκκλιση αποδοχή ντόπιων αβελτίωτων πληθυσμών και ποικιλιών κηπευτικών που καλλιεργούνται κατά παράδοση σε συγκεκριμένους τόπους και περιφέρειες και απειλούνται από γενετική διάβρωση και ποικιλιών κηπευτικών οι οποίες δεν έχουν πραγματική αξία για εμπορική φυτική παραγωγή αλλά προορίζονται για καλλιέργεια κάτω από ιδιαίτερες συνθήκες, και για την εμπορία σπόρων προς σπορά των εν λόγω ντόπιων αβελτίωτων πληθυσμών και ποικιλιών, σε συμμόρφωση προς την οδηγία 2009/145 /ΕΚ της Επιτροπής της 26ης Νοεμβρίου 2009.
3. ΚΥΑ 2337/30503/2014 (β'565)«Τροποποίηση της υπ' αριθμ. 134599/21-01-2011 απόφασης των Υπουργών Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β' 194/11-02-2011) και συμμόρφωση προς την Εκτελεστική οδηγία 2013/45/ΕΕ (L 213/20/8-8-2013) της Επιτροπής όσον αφορά τη βοτανική ονομασία της τομάτας»

Παράρτημα VIII της Αιτιολογικής Έκθεσης

Ενδεικτικά, αναφέρονται κάποια άγρια ή ντόπια καλλιεργούμενα φυτικά είδη, τα οποία είναι συγγενή καλλιεργούμενων φυτικών ειδών που καλλιεργούνται ήδη διεθνώς, σε γενετικά τροποποιημένη μορφή

Σύμφωνα με στοιχεία The [International Union for the Conservation of Nature](#) (IUCN), από τα 50 βασικότερα φυτικά είδη που κινδυνεύουν σε όλη τη Μεσόγειο (τα 10 από αυτά βρίσκονται στην Ελλάδα, ενώ τα περισσότερα ανήκουν σε βοτανικές οικογένειες στις οποίες υπάγονται και καλλιεργούμενα φυτικά είδη. Πρόκειται για τα εξής:

Aethionema retsina Οικογένεια: Cruciferae,
Allium calamarophilum Οικογένεια: Alliaceae,
Consolida samia Οικογένεια: Ranunculaceae,
Minuartia dirphya Οικογένεια: Caryophyllaceae,
Polygala helenae Οικογένεια: Polygalaceae
Saponaria jagelii Οικογένεια: Caryophyllaceae
Anthemis glaberrima Οικογένεια: Compositae
Bupleurum kakiskalae Οικογένεια: Umbelliferae,
Convolvulus argyrothamnus Οικογένεια: Convolvulaceae,
Horstrissea dolinicola Οικογένεια: Umbelliferae

Εξ άλλου, στην Ελλάδα αυτοφύονται περισσότερα από 50 είδη γαρύφαλλου, τη στιγμή που ορισμένες γενετικές τροποποιήσεις καλλιεργούμενου γαρύφαλλου (*Dianthus caryophyllus*) για χρήση ως δρεπτά άνθη έχουν βρεθεί στο παρελθόν ή βρίσκονται ακόμα και σήμερα σε διαδικασία έγκρισης ελευθέρωσης στο περιβάλλον από την Ε.Ε. ως δρεπτά άνθη, τα οποία όμως σημειώνεται ότι μπορεί να ελευθερωθούν τυχαία και αναπόφευκτά στη φύση ως μοσχεύματα ή επικονιαστές. Ορισμένα από αυτά είναι τα εξής: *D. creticus*, *D. aridus*, *D. armeria*, *D. arpadianus*, *D. biflorus*, *D. brachyzonus*, *D. caryophyllus*-ποικιλίες διαρκούς άνθισης, *D. chalcidicus*, *D. cinnamomeus*, *D. epiroticus*, *D. gracilis*, *D. haematocalyx*, *D. lydus*, *D. quadrangulum*, *D. xylorrhizus*.

Αντίστοιχα, η γενετικά τροποποιημένη ελαιοκράμβη (*Brassica napus*), η οποία καλλιεργείται διεθνώς (ενώ στην Ευρωπαϊκή Ένωση, υπάρχουν ήδη εγκεκριμένες γενετικές τροποποιήσεις ελαιοκράμβης για χρήση ως τρόφιμα και ζωτροφές) παρουσιάζει αντίστοιχα προβλήματα. Στην οικογένεια της ελαιοκράμβης (*Brassicaceae*-Σταυρανθή) υπάρχουν συνολικά περισσότερα από 4.000 φυτικά είδη). Διάφορα αρωματικά είδη καλλιεργούνται ή αναπτύσσονται ως άγρια στην Ελλάδα (αγριοβρούβα *Sinapis arvensis*, *Sinapis alba*, *Sinapis nigra*, *Sisymbrium officinalis*), το πικρόχορτο (*Sisymbrium irio*), καθώς και τα φαρμακευτικά είδη του γένους *Brassica* (*B. campestris* & *B. oleracea*). Επίσης, συγγενή άγρια είδη είναι τα *Brassica cretica* & *Brassica fruticulosa*.

Βεβαίως, το σύνολο των φυτικών ειδών σε όλη την Ελλάδα που χρήζουν προστασίας και βρίσκονται ήδη σε μελέτη, συλλογή και προσπάθεια εντοπισμού και διατήρησης σε τράπεζες φυτογενετικού υλικού είναι σημαντικά μεγαλύτερο, λαμβάνοντας υπόψη ότι η ελληνική χλωρίδα είναι από τις πλουσιότερες παγκοσμίως.

(Παράρτημα ΙΧ) της Αιτιολογικής Έκθεσης

**Φυτικά είδη που χρησιμοποιούνται στην Ελλάδα ως ζωτροφές
(στοιχεία Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Εργαστήριο Γεωργίας, καθ. Χρ. Αυγουλάς)**

ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΑ

Βίκος, κτηνοτροφικό λούπινο, κτηνοτροφικά κουκιά, κτηνοτροφικό μπιζέλι, κτηνοτροφικό λαθούρι
κτηνοτροφική ρόβη, κτηνοτροφικό ρεβίθι, πολυετής μηδική,
τριφύλλι το περσικό/ τριφύλλι το λειμώνιο/ τριφύλλι το αλεξανδρινό

ΑΥΤΟΦΥΗ

λωτός, ονοβρυχίδα, μελίλωτος,
τριφύλλι το έρπον / τριφύλλι το σαρκόχρουν / τριφύλλι το λάσιο / τριφύλλι το υπόγειο.

Παράρτημα Χ της Αιτιολογικής Έκθεσης

Κοινωνικοοικονομικά στοιχεία της μελισσοκομίας

Η μελισσοκομία αποτελεί για την Ελλάδα ένα σημαντικό κλάδο της πρωτογενούς παραγωγής με ιδιαίτερες κοινωνικοοικονομικές προεκτάσεις, καθώς αποτελεί σημαντική οικονομική δραστηριότητα που δίνει διέξοδο απασχόλησης στην ύπαιθρο, με ιδιαίτερη σημασία για τις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές της χώρας.

Εκτός όμως από τα άμεσα οικονομικά οφέλη που προκύπτουν από την ενασχόληση με την μελισσοκομία και την παραγωγή μελισσοκομικών προϊόντων, υπάρχουν και σημαντικά έμμεσα οφέλη, τόσο οικονομικά όσο και περιβαλλοντικά. Συγκεκριμένα, η συμβολή των μελισσών στο περιβάλλον και στον άνθρωπο, δεν περιορίζεται μόνο στα πολύ ωφέλιμα προϊόντα που παράγουν, αλλά και στην αναπαραγωγική διαδικασία των φυτών (επικονίαση). Οι μέλισσες έχουν ενεργό ρόλο στην γονιμοποίηση των φυτών, καθώς δρουν ως φορείς μετακίνησης της γύρης. Χαρακτηριστικό είναι ότι βοηθούν στην επικονίαση του 60 με 70 % των φυτικών ειδών. Ήδη σε πολλές χώρες οι καλλιεργητές καταφεύγουν στην ενοίκιαση κυψελών, προκειμένου να πετύχουν ικανοποιητική επικονίαση και να αυξήσουν την παραγωγή τους αφού α) οι μέλισσες επισκέπτονται πάνω από 300 είδη καλλιεργούμενων φυτών και β) αναπτύσσονται σε μεγάλους πληθυσμούς, δραστήριους σε όλη σχεδόν την διάρκεια του έτους. Τέλος, η ενασχόληση με την μελισσοκομία εμφανίζεται άρρηκτα συνδεδεμένη σε λεπτή αρμονία με την εξαιρετικά πλούσια βιοποικιλότητα (περί τα 6.000 είδη άγριων και καλλιεργούμενων φυτικών ειδών) της χώρας μας και αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την προστασία και την προαγωγή την αυτοφυούς βλάστησης. Η μελισσοκομία στην Ελλάδα είναι μια αειφόρο δραστηριότητα που δεν αφαιρεί τίποτα από το περιβάλλον και αντίθετα προσφέρει μέσω της επικονίασης πολλαπλάσια στην αγροτική παραγωγή και το φυσικό οικοσύστημα, προσφέρει τα θαυμαστά προϊόντα της μέλισσας στη διατροφή και την υγεία του ανθρώπου και παράλληλα τονώνει την τοπική και κατ' επέκταση την εθνική οικονομία.

Το σημαντικότερο προϊόν της ελληνικής μελισσοκομίας είναι το μέλι, ακολουθούμενο από τα υπόλοιπα προϊόντα της κυψέλης, όπως το κερί, τη γύρη, τον βασιλικό πολτό, την πρόπολη, καθώς και το δηλητήριο της μέλισσας. Σε παγκόσμιο επίπεδο, παράγονται περίπου 1,5 εκ. τόνοι μελιού από 65 εκ. κυψέλες. Η Ευρωπαϊκή Ένωση στο σύνολό της εμφανίζεται ελλειμματική στο μέλι, ενώ καλύπτει το 13% της παγκόσμιας παραγωγής, με ετήσια παραγωγή μελιού σχεδόν 200 χιλ. τόνους.

Η Ελλάδα κατατάσσεται τρίτη στην Ευρωπαϊκή Ένωση και δέκατη ένατη παγκοσμίως σε παραγωγή μελιού, με ετήσια παραγωγή κοντά στους 20 χιλ. τόνους (2012), βρίσκεται στη δεύτερη θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση ως προς τον αριθμό των κατεχόμενων μελισσοσμηνών, κατέχει δε τη μεγαλύτερη πυκνότητα κυψελών/τετραγωνικό χιλιόμετρο σε παγκόσμιο επίπεδο (14,66 μελίσινα / τετραγωνικό χιλιόμετρο). Το ήπιο κλίμα, η ποικίλη και σε μεγάλη έκταση μελισσοκομική χλωρίδα και η μεγάλη μελισσοκομική παράδοση, εξασφαλίζουν ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη της μελισσοκομίας στη χώρα μας, γεγονός που δίνει διέξοδο σε πολλούς Έλληνες, κατά την κρίσιμη αυτή συγκυρία που περνάει η χώρα μας. Για το 80-85% των Ελλήνων μελισσοκόμων, η μελισσοκομία αποτελούσε και αποτελεί συμπληρωματικό εισόδημα, ιδιαίτερα αναγκαίο στις συνθήκες οικονομικής κρίσης που έχουν μειώσει σημαντικά το εισόδημα της μέσης ελληνικής οικογένειας. Εντούτοις, η Ελλάδα έχει το μεγαλύτερο αριθμό επαγγελματιών μελισσοκόμων παγκοσμίως σε ποσοστό επί του συνολικού πληθυσμού.

Τα τελευταία χρόνια, η ελληνική μελισσοκομία ακολουθεί μια σταθερά αναπτυξιακή πορεία σε όλη τη χώρα. Στην Ελλάδα είναι καταγεγραμμένοι 23.000 μελισσοκόμοι, οι οποίοι κατέχουν 1.935.000 μελισσοσμήνη (αύξηση κατά 30% από το 2006), ενώ η μέση απόδοση των κυψελών ανέρχεται σε 10-13 κιλά μέλι/κυψέλη (στοιχεία ΥΠΑΠΕΝ 2013).

Τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, ο αριθμός των διατηρουμένων κυψελών αυξήθηκε κατά 10%, η μέση απόδοση ανά κυψέλη κατά 51%, η ετήσια παραγωγή κατά 67%, η τιμή του μελιού 14 φορές και η ετήσια πρόσδοδος περισσότερο από 24 φορές (από περίπου 4,5 εκ. € το 1981 σε περισσότερο από 110 εκ. € το 2008). Η ετήσια παραγωγή ανέρχεται περίπου στους 20.000 τόνους μέλι ενώ τα έσοδα από εξαγωγές υπολογίζονται σε περισσότερα από 3 εκ. €. Τα τελευταία 30 χρόνια, η παραγωγή μελιού αυξήθηκε με ένα

ρυθμό 3% ανά έτος, ο αριθμός των κυψελών αυξήθηκε κατά 0,3% ανά έτος και η παραγωγικότητα κατά 2,5% ανά έτος. Επίσης, τα τελευταία χρόνια η παραγωγικότητα (απόδοση μελιού ανά κυψέλη) της μελισσοκομίας αυξήθηκε με ταχύτερους ρυθμούς από ό,τι στο μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο, καθιστώντας προφανές το ότι η μελισσοκομία αποτελεί έναν δυναμικά αναπτυσσόμενο κλάδο στην χώρα μας.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 1, τις τελευταίες δυο δεκαετίες, ο αριθμός των διατηρουμένων κυψελών στην Ελλάδα αυξήθηκε κατά 50,22% (μέση ετήσια αύξηση 2,79%). Αντίστοιχα η παραγωγή μελιού αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 3%.

Πίνακας 1

	1995	1999	2004	2009	2012	2013
ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΟΙ	24.814	22.906	20.111	15.190	21.577	23.000
ΜΕΛΙΣΣΙΑ	1.288.099	1.380.070	1.460.853	1.549.500	1.800.664	1.935.000

Στοιχεία Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Λοιπά στατιστικά στοιχεία:

Με 20.000 τόνους συνολική ετήσια παραγωγή και με μέση τιμή 10 €/κιλό στη λιανική η αξία είναι 200 εκ. €, ακόμα και για το 2008 που είχαμε 1,5 εκ. μελίσινα . Σε μια καλή χρονιά πλέον μπορούμε να φτάσουμε πάνω από 25.000 τόνους (μόνο μέλι, όχι άλλα προϊόντα). Παράγονται επίσης γύρη, βασιλικός πολτός, κερύ, πρόπολη, βασιλισσες και παραφυσάδες, η ποσότητες των οποίων δεν είναι επίσημα καταγεγραμμένες ώστε να υπολογιστεί η αξία τους. Εξάλλου το μέλι μεταποιείται και μπαίνει πχ. σε παστέλια, ξύδι, ρακόμελο και άλλα τρόφιμα και ποτά, καθώς και σε καλλυντικά ή φαρμακευτικά προϊόντα . Στα καλλυντικά μπαίνουν επίσης ο βασιλικός πολτός και η πρόπολη.

Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΠΕ οι εξαγωγές ελληνικού μελιού προς τις χώρες του ΟΟΣΑ εμφάνισαν αύξηση κατά 184% στην εξαετία 2006-2012. Το 2012 εξήχθησαν 1.118 τόνοι αξίας 6.474.471€, ενώ για τα έτη 2013 και 2014 εκτιμώνται σε 1300 και 1700 τόνοι αντίστοιχα.